

Regeringens proposition

1979/80: 125

med förslag om tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80;

beslutad den 20 mars 1980.

Regeringen förelägger riksdagen vad som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll för den åtgärd och det ändamål som framgår av föredragandenas hemställan.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

INGEMAR MUNDEBO

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås utgifter m. m. på tilläggsbudget III till statsbudgeten för innevarande budgetår.

De anslag som begärs uppgår till ca 4 356,3 milj. kr., varav ca 4 301,3 milj. kr. på driftbudgeten och 55,0 milj. kr. på kapitalbudgeten. De största anslagen på driftbudgeten föreslås gå till bidrag till arbetsmarknadsutbildning, investeringsbidrag till utbyggnad av Visby hamn samt till svenska FN-styrkors verksamhet utomlands. Det största anslaget på kapitalbudgeten avser lån till KB United Stirling (Sweden) AB & Co.

Sammanlagt har nu begärts eller anvisats anslag på tilläggsbudget till statsbudgeten för innevarande budgetår med ca 6 283,9 milj. kr.

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1980-03-20

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Ullsten, Bohman, Mundebo, Wikström, Friggebo, Mogård, Dahlgren, Åsling, Söder, Burenstam Linder, Johansson, Wirtén, Holm, Andersson, Boo, Winberg, Adelson, Danell, Petri

Föredragande: statsråden Bohman, Mundebo, Wikström, Dahlgren, Åsling, Söder, Burenstam Linder, Wirtén, Holm, Andersson, Adelson, Danell, Petri

Proposition med förslag om tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80

Statsråden föredrar förslag till riksdagen i frågor angående anslag m. m. på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80. Anförandena redovisas i underprotokollen för resp. departement.

Statsrådet Mundebo anför: Regeringen har i prop. 1979/80: 79 föreslagit att 941 milj. kr. anvisas som kapitaltillskott till Statsföretagsgruppen, m. m.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att besluta om anslag m. m. på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 i enlighet med de förslag som föredragandena har lagt fram.

Regeringen ansluter sig till föredragandenas överväganden och beslutar att genom proposition förelägga riksdagen vad föredragandena har anfört för den åtgärd eller det ändamål som föredragandena har hemställt om.

Regeringen beslutar att de anföranden som redovisas i underprotokollen och en sammanställning över de anslag som regeringen begär skall bifogas propositionen som bilagor 1-14.

Bilaga 1

FÖRSVARSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1980-03-20

Föredragande: statsrådet Burenstam Linder

Anmälan till tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 såvitt avser försvarsdepartementets verksamhetsområde

DRIFTBUDGETEN

FJÄRDE HUVUDTITELN

H. Övrig verksamhet

[1] **H 9. FN-styrkors verksamhet utomlands.** Medel för en svensk militär styrka i FN-tjänst anvisades första gången på tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1956/57 (prop. 1956: 198, SU 1956: 179, rskr 1956: 539). Därefter har årligen ytterligare medel anvisats för svenska FN-styrkors verksamhet. Medel för de årliga utgifterna inom Sverige för att rekrytera, utbilda och organisera den svenska beredskapsstyrkan m. m. anvisas sedan budgetåret 1965/66 under förslagsanslaget Beredskapsstyrka för FN-tjänst. Medel för FN-styrkornas verksamhet utom Sverige och för viss personal vid Sveriges ständiga representation i FN samt – fr. o. m. den 1 juli 1967 – för observatörer i FN-tjänst anvisades budgetåren 1965/66–1971/72 under reservationsanslaget Kostnader för svenska FN-styrkor m. m. Fr. o. m. budgetåret 1972/73 har medel för FN-styrkornas verksamhet utom Sverige anvisats under anslaget FN-styrkors verksamhet utomlands.

Sammanlagt har för svenska FN-styrkors verksamhet hittills anvisats 1 200 765 000 kr. på tilläggsstat och tilläggsbudget. Därav har 56,5 milj. kr. anvisats för att täcka utgifterna för FN-styrkan på Cypern, FN-styrkan i Mellersta Östern och FN-observatörer under tiden juli–december 1979 samt för vissa oförutsedda utgifter (prop. 1979/80: 25 bil. 2, FöU 1979/80: 9, rskr 1979/80: 69).

Del av ifrågavarande kostnader avses bli ersatt av FN. Intill december 1979 har från FN inlutit 537 379 124 kr. Sveriges fordran hos FN enligt hittills framlagda krav uppgick i december 1979 till 108 857 636 kr. Ersättningar som flyter in från FN tillgodoförs statsbudgetens inkomsttitel Övriga diverse inkomster.

Genom beslut den 20 december 1979 har tiden för den svenska FN-insatsen i Mellersta Östern förlängts t. o. m. den 30 april 1980. Utgifterna beräknas till ca 1,1 milj. kr. för månad eller för tiden januari–april 1980 sammanlagt 4,3 milj. kr.

Genom beslut den 13 december 1979 har tiden för den svenska FN-insatsen på Cypern förlängts t. o. m. den 15 juni 1980. Utgifterna har beräknats till ca 2,5 milj. kr. för månad eller för tiden januari–juni 1980 sammanlagt 29,2 milj. kr.

En allmän medelsreserv av 3 milj. kr. bör beräknas med hänsyn till eftersläpande sjukvårdskostnader för tidigare kontingenter samt vissa utgifter som kan bli nödvändiga vid en avveckling av kontingenterna.

Antalet observatörer i FN-tjänst uppgick den 1 januari 1980 till 38. Medelsbehovet för dessa kan beräknas till 600 000 kr. för månad eller för tiden januari–juni 1980 sammanlagt 3,7 milj. kr.

Vid utgången av december 1979 fanns ett underskott på 471 400 kr. under anslaget FN-styrkors verksamhet utomlands.

Behovet av ytterligare medel för FN-styrkor i Mellersta Östern och på Cypern och för observatörer uppgår alltså till (4 300 000 + 29 200 000 + 3 000 000 + 3 700 000 + 471 400) 40 671 400 kr., avrundat 40,7 milj. kr. Medlen bör liksom tidigare anvisas utanför utgiftsramen för det militära försvaret.

Med hänsyn till att många osäkra faktorer ligger i anslagsberäkningen kan det bli nödvändigt att även i fortsättningen förskottsvis täcka utgifter för ifrågavarande ändamål från anslaget till oförutsedda utgifter. Dessa utgifter bör slutligt belasta anslaget FN-styrkors verksamhet utomlands. Frågan om deras täckning bör få tas upp senare.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *FN-styrkors verksamhet utomlands* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 40 700 000 kr.

Bilaga 2

SOCIALDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1980-03-20

Föredragande: statsrådet Söder såvitt avser frågan under punkten 1;
statsrådet Holm såvitt avser frågor under punkterna 2 och
3

**Anmälan till tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80
såvitt avser socialdepartementets verksamhetsområde**

DRIFTBUDGETEN

FEMTE HUVUDTITELN

A. Socialdepartementet m. m.

[1] **A 2. Kommittéer m. m.** Under denna rubrik har i statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisats ett reservationsanslag av 19 milj. kr. Den utredningsverksamhet som bekostas från anslaget har under budgetåret blivit mera omfattande och kostnadskrävande än vad som kunde förutses vid anslagsberäkningen hösten 1978. Jag räknar nu med ett ytterligare medelsbehov av 7,8 milj. kr. Jag har därvid bl. a. beräknat 3,3 milj. kr. för en central barnomsorgsundersökning som statistiska centralbyrån har fått i uppdrag att genomföra under våren 1980.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Kommittéer m. m.* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 7 800 000 kr.

E. Myndigheter inom hälso- och sjukvård, socialvård m. m.

[2] **E 7. Statens bakteriologiska laboratorium: Driftbidrag.** För uppdragsverksamheten vid statens bakteriologiska laboratorium (SBL) gäller i princip att full kostnadstäckning skall uppnås för verksamheten i sin helhet även om enskilda sektorer kan uppvisa över- eller underskott. Ca 80 % av verksamheten vid SBL finansieras genom taxesatta tjänster och produkter. För uppdragsverksamheten har i statsbudgeten för budgetåret

1979/80 anvisats ett formellt belopp av 1 000 kr. under anslaget Statens bakteriologiska laboratorium: Uppdragsverksamhet. Anslaget får i princip inte belastas. För att lösa tillfälliga eller säsongsmässiga likviditetsproblem för uppdragsverksamheten och för att t. v. tillgodose behovet av rörelsekapital disponerar SBL en tillfälligt höjd rörlig kredit i riksgäldskontoret om 18 milj. kr.

Under förevarande reservationsanslag har i statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisats ett formellt belopp av 1 000 kr. Driftbidraget är i första hand avsett att täcka kostnader för forsknings- och utvecklingsarbete inom program 1, Diagnostiska undersökningar och program 2, Preparatförsörjning som inte kan täckas genom taxeintäkter. Under detta anslag kan även medel anvisas för att täcka eventuella förluster i verksamheten.

Statens bakteriologiska laboratorium

SBL har i skrivelse till regeringen den 1 oktober 1979 överlämnat det affärsmässiga bokslutet för budgetåret 1978/79.

Av resultaträkningen framgår att SBL redovisar ett underskott på 9 146 000 kr. efter finansiella intäkter och kostnader, som utgör årets resultat. Efter avdrag för den kalkylmässiga posten ränta på rörelsekapital uppgår det underskott, för vilket SBL i efterhand behöver kompenseras, till 8 814 000 kr.

Underskottet beror i allt väsentligt på intäktsbortfall inom program 2, Preparatförsörjning. Försäljningen av egentillverkat influensavaccin blev lägre än beräknat beroende på att någon större epidemi inte har förekommit och att intresset för vaccination av s.k. riskgrupper tillfälligt har minskat. Vidare blev försäljningen av egentillverkat polio- och mässlingsvaccin lägre än budgeterat, vilket i fråga om poliovaccinet beror på att produktionen delvis legat nere på grund av ombyggnad av lokaler.

Dessutom har budgeterade intäkter från de av socialstyrelsen disponerade anslagen för beredskapslagring av vacciner och sera nästan helt bortfallit på grund av tillfälligt ändrade dispositioner från socialstyrelsen.

Även kostnadsbudgeten, exkl. lagerförändringar, har överskridits bl. a. beroende på ökade kostnader för inköp av importpreparat för återförsäljning, personal och lokalhyra.

I anslagsframställningen för budgetåret 1980/81 har SBL redovisat behovet av rörelsekapital för budgetåret 1979/80.

SBL beräknar för budgetåret 1979/80 ett genomsnittligt statskapital på 18 milj. kr. för att finansiera kapitalbindningen i omsättningstillgångar minus kortfristiga skulder. För att finansiera tillfälliga fluktuationer i in- och utbetalningsströmmar behövs en rörlig kredit i riksgäldskontoret om 9,3 milj. kr.

Enligt balansräkningen uppgår verkskapitalet den 30 juni 1979 till 4,4 milj. kr. och den rörliga krediten uppgår till 11 milj. kr.

Detta ger tillsammans inte det rörelsekapital som är nödvändigt. För att

SBL:s statskapital skall uppgå till 18 milj. kr. föreslår SBL att SBL under budgetåret 1979/80 erhåller ett kapitaltillskott om 4,8 milj. kr. utöver förlusttäckningen avseende budgetåret 1978/79 om 8,8 milj. kr.

Riksrevisionsverket

Regeringen har den 24 januari 1980 uppdragit åt riksrevisionsverket (RRV) att efter samråd med SBL studera laboratoriets behov av kapital och rörlig kredit för den återstående delen av budgetåret 1979/80 och för budgetåret 1980/81. RRV skall härvid analysera orsakerna till SBL:s underskott de två senare budgetåren och redovisa olika alternativ att tillgodose SBL:s kapitalbehov.

RRV har i skrivelse den 13 februari 1980 yttrat sig över SBL:s kapitalbehov för innevarande budgetår. RRV påpekar att revisionskontoret vid sin granskning av SBL:s bokslut avseende budgetåret 1978/79 har funnit att det av SBL redovisade underskottet borde justeras från 8 815 000 kr. (exkl. kalkylmässig ränta) till 9 963 000 kr. De föreskrivna justeringarna har inte bokförts av SBL och har inte heller medfört någon korrigerig av 1978/79 års bokslut. RRV erinrar om att den rörliga krediten i princip bör användas för att fånga upp fluktuationer i betalningsströmmarna och att den inte är avsedd för att täcka mer långsiktiga kapitalbehov. RRV föreslår att ett förlusttäckningsbidrag om 10 milj. kr. anvisas SBL för att täcka den hittills balanserade förlusten. Vidare föreslår RRV att den rörliga krediten i riksgäldskontoret t. v. bibehålls på nuvarande nivå, 18 milj. kr.

RRV avser enligt nämnda skrivelse att senast den 1 maj 1980 till regeringen redovisa en analys av de två senaste budgetårens underskott och föreslå tänkbara åtgärder för att långsiktigt förbättra SBL:s resultat.

Föredraganden

På grund av underskott i SBL:s verksamhet under budgetåret 1978/79 har SBL haft likviditetsproblem under hösten 1979. Regeringen har därför genom beslut den 1 november 1979 bemyndigat SBL att t. v., dock längst t. o. m. den 30 juni 1980, disponera en rörlig kredit i riksgäldskontoret om 18 milj. kr.

SBL har gjort och gör stora ansträngningar för att åstadkomma full kostnadstäckning i uppdragsverksamheten. Med hänsyn till SBL:s beredskapsfunktion och till att epidemier och förändringar i immunitetsläget medför fluktuationer som inte helt kan förutses förordar jag att 8,8 milj. kr. anvisas på tilläggsbudget för innevarande budgetår för att täcka underskottet i SBL:s verksamhet under budgetåret 1978/79.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Statens bakteriologiska laboratorium: Driftbidrag* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 8 800 000 kr.

G. Undervisningssjukhus m. m.

[3] G 3. **Karolinska sjukhuset: Utrustning.** Under denna rubrik har i statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisats ett reservationsanslag av 15,5 milj. kr. Härav disponerar direktionen för karolinska sjukhuset högst 14,5 milj. kr. för nyinköp av utrustning till befintliga kliniker och avdelningar vid sjukhuset. Medlen disponeras i övrigt av byggnadskommittén för upp- rustning av karolinska sjukhuset efter beslut av regeringen i varje särskilt fall.

Direktionen för karolinska sjukhuset

På senare år har inom sjukvården införts en ny metod – datortomografi – för röntgenundersökningar, framför allt av hjärnan. Röntgenstrålar får passera vävnaderna och uppfångas av detektorer. Signalerna från detektorerna lagras och bearbetas matematiskt i en dator. Resultatet presenteras i form av en bild på en televisionsskärm. Datortomografen har i många fall blivit ett alternativ till dyrbara och för patienten mer riskfyllda och plågsamma angiografiundersökningar.

Vid karolinska sjukhuset har en datortomograf för undersökning av hela kroppen (helkroppsscanner) installerats under år 1979 inom sjukhusets neuroradiologiska avdelning. Vid avdelningen finns också sedan år 1974 en datortomograf för vissa skallundersökningar (EMI-scanner).

Sjukhuset hyrde vidare en datortomograf (helkroppsscanner), som placerades inom den röntgendiagnostiska avdelningen. Kapaciteten hos datortomografen är ca 2 500 undersökningar per år.

Vid karolinska sjukhuset utfördes 3 868 datortomografiundersökningar under år 1978. Direktionen räknar med att behovet av dessa undersökningar ökar. I gengäld har vissa specialundersökningar med angiografi minskat från 534 angiografier år 1975 till 314 år 1978.

EMI-scannern behövde renoveras och moderniseras till en kostnad av ca 500 000 kr. Därefter skulle apparaten vara fullt brukbar ytterligare ca tre år. Om den hyrda datortomografen skulle transporteras bort, skulle sjukhuset enligt gällande hyresavtal få en kostnad för detta av ca 250 000 kr.

Direktionen för karolinska sjukhuset fann i det läget det mer fördelaktigt att inte bekosta renovering av EMI-scannern utan i stället köpa den hyrda datortomografen. Till inköpet kunde påräknas vissa donationsmedel.

Direktionen träffade därför en uppgörelse med ägaren till datortomografen. Sjukhuset fick köpa den för 450 000 US-dollar jämte mervärdesskatt (20,63 %). Köpeskillingen skulle slutbetalas senast den 15 januari 1980. Kostnaden för datortomografen uppgick till ca 2,3 milj. kr. Härav täcktes 1 milj. kr. av donationsmedel. Drygt 300 000 kr. betalades av direktionen inom ramen för tillgängliga utrustningsanslag. Till ändamålet behövdes emellertid ytterligare 1 milj. kr.

Nämnden för undervisningssjukhusets utbyggande tillstyrkte inköpet av

datortomografen under förutsättning att bl. a. röntgenverksamheten vid karolinska sjukhuset omorganiserades enligt vad som hade föreslagits i en utredning om sjukhusets laboratorieverksamhet. Sjukhuset har f. n. fyra självständiga röntgenavdelningar, nämligen den röntgendiagnostiska avdelningen, röntgenavdelningen för barn samt de neuroradiologiska och thoraxradiologiska avdelningarna. Förslaget innebär bl. a. att röntgendiagnostiken organiseras inom en gemensam avdelning.

Direktionen anser att denna förändring inte bör ske nu. Behovet av samordning, som föreligger i fråga om sjukhusets röntgendiagnostiska verksamhet, har t. v. tillgodosetts genom att biträdande blockchefen för laboratorieblocket ansvarar för planeringen av utrustning, lokaler och verksamhet för samtliga röntgenavdelningar.

Föredraganden

Regeringen medgav den 10 januari 1980 att direktionen för karolinska sjukhuset disponerade 1 milj. kr. från förevarande reservationsanslag för att täcka kostnaderna för anskaffandet av datortomografen i enlighet med direktionens förslag. Regeringen bemyndigade samtidigt direktionen att ta emot ifrågavarande donationsmedel. Datortomografen är numera inköpt.

Beredningen av ärendet om organisationen av bl. a. sjukhusets röntgendiagnostiska verksamhet pågår. Det ankommer på regeringen att besluta i denna fråga.

Genom regeringens förutnämnda beslut har medel tagits i anspråk, som ursprungligen beräknades under detta anslag med hänsyn till att byggnadskommittén för upprustning av karolinska sjukhuset föreslagit att vissa medel skulle beräknas för utrustning till sjukhuset i samband med den allmänna upprustningen (prop. 1978/79: 100 bil. 8 s. 127, SoU 1978/79: 27, rskr 1978/79: 232). Jag har emellertid anledning att räkna med att motsvarande medel behövs under budgetåret 1979/80 vid sjukhusets upprustning. Under anslaget bör därför på tilläggsbudget anvisas 1 milj. kr.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Karolinska sjukhuset: Utrustning* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kr.

Bilaga 3

Utdrag
KOMMUNIKATIONSDEPARTEMENTET PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1980-03-20

Föredragande: statsrådet Adelson

Anmälan till tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 såvitt avser kommunikationsdepartementets verksamhetsområde

DRIFTBUDGETEN

SJÄTTE HUVUDTITELN

D. Sjöfart

[1] **D 9. Investeringsbidrag till utbyggnad av Visby hamn.** Vid sin behandling av motionerna 1978/79: 376, 1978/79: 533 och 1978/79: 1421 ansåg riksdagen vid en sammantagen bedömning att utbyggnaden i Visby hamn i den utsträckning denna berör färjetrafiken bör utföras med statligt bidrag (TU 1978/79: 22, rskr 1978/79: 414).

I skrivelse dagtecknad den 1 augusti 1979 ansökte Gotlands kommun hos kommunikationsdepartementet om statsbidrag med 95 % av kostnaderna för om- och utbyggnad av Visby hamn.

Med stöd av regeringens bemyndigande förordnades den 3 september 1979 en särskild sakkunnig med uppdrag att ta upp överläggningar med berörda intressenter om statsbidrag till utbyggnad av Visby hamn. Den sakkunnige redovisade resultatet av överläggningarna och överlämnade ett med förbehåll av statsmakternas godkännande träffat avtal den 3 januari 1980.

Den sakkunnige har tillsammans med berörda intressenter utfört en teknisk granskning av Gotlands kommuns förslag till utbyggnad. Han har därvid träffat överenskommelse om att utbyggnaden lämpligen kan få en något annorlunda utformning och omfattning än vad kommunen föreslagit i sin statsbidragsansökan. Enligt den överenskommelse som den sakkunnige träffat med kommunen skall i den utbyggda hamnen anläggas två nya färjelägen om 200 resp. 170 meters längd. Härutöver reserveras plats inom vågbrytarna som möjliggör en framtida utbyggnad av ytterligare två färjelägen. Hamnbassängen muddras till ett djup av 7 meter, och

spontningen vid kajerna dimensioneras så att en ytterligare muddring till 8,5 meter kan utföras i framtiden. Den del av hamnbassängen som är avsedd för eventuell framtida utbyggnad skall enligt överenskommelsen inte muddras nu. Inseglingrännan avses bli muddrad till 9 och 8 meters djup.

De överenskomna förändringarna av kommunens ursprungliga förslag innebär att de beräknade kostnaderna för utbyggnaden kunnat minskas med ca 22 milj. kr.

Jag finner den sakkunniges förslag till teknisk utformning av hamnutbyggnaden väl avvägt. Dimensioneringen av vågbrytare och inseglingränna bör för mycket lång tid framöver svara mot högt ställda anspråk på säkerhet i fråga om färjetrafiken. Detta gäller även om betydligt större fartyg än de nu aktuella kommer att utnyttjas i framtiden. Samtidigt som alltså utbyggnadens yttre dimensioner fått en betryggande utformning för framtiden, har utbyggnaden av kajer och kajplaner samt muddring av hamnbassängen anpassats till de behov som nu kan överblickas med förberedda möjligheter till ökad dimensionering i olika avseenden. Den betydande sänkningen av den beräknade totala kostnadsramen är i sammanhanget väl värd att notera. Jag tillstyrker alltså den sakkunniges förslag till teknisk utformning av hamnutbyggnaden.

Den sakkunnige har också träffat överenskommelse med Gotlands kommun om statsbidrag till utbyggnaden. Härvid har följande överenskommit.

Utbyggnaden förutsätts ske inom en beräknad total kostnadsram om 111,8 milj. kr. i prisläget mars 1979.

Kostnaderna för oljehamnen beräknas uppgå till 11 milj. kr. Denna kostnad skall i sin helhet erläggas av kommunen.

Kostnaderna för terminalbyggnad i ytterhamnen beräknas uppgå till 16,5 milj. kr. Statsbidrag härför skall enligt överenskommelse utgå med 8 milj. kr. Om de verkliga kostnaderna överstiger beräknade 16,5 milj. kr. betalar staten ytterligare bidrag med 50 % av överskjutande belopp. Om de verkliga kostnaderna understiger vad som beräknats minskar bidraget med 50 % för den del av kostnaderna som understiger 16,5 milj. kr.

Kostnaderna för övriga hamnanläggningar i yttre hamnen för färjetrafiken samt kostnaderna för ombyggnad i nuvarande hamn i Visby och i Kappelshamn för färjetrafiken beräknas uppgå till 81,5 milj. kr. Enligt överenskommelsen skall statsbidrag härför utgå med 74 milj. kr. Överstiger de verkliga kostnaderna beräknade 81,5 milj. kr. betalar staten ytterligare bidrag med 85 % av överskjutande belopp. Om de verkliga kostnaderna understiger vad som beräknats minska bidraget med 85 % av den del av kostnaderna som understiger 81,5 milj. kr.

Enligt avtalet skall vidare räkenskaperna för Visby hamn och för Kappelshamn i den del de hänför sig till färjetrafiken särredovisas från räkenskaperna för övriga hamnar i Gotlands kommun. Vidare skall det samman-

lagda beloppet av avgifter och övriga intäkter inkl. intäkter från terminalbyggnaden i Visby hamn samt avgifter från färjetrafiken i Kappelshamn inte få sättas högre än att det täcker kostnaden för Visby hamn och färjetrafiken i Kappelshamn. Genom avtalet har staten tillförsäkrats viss kontroll i fråga om upphandling och byggnadsarbetenas utförande. Avtalet tillförsäkrar också staten viss kontroll i fråga om hamntaxor i Visby hamn och i Kappelshamn.

När det gäller frågan om kostnadsansvaret för hamnutbyggnaden vill jag erinra om att detta numera är en kommunal angelägenhet och att statligt bidrag inte utgår för hamninvesteringar. Bl. a. med hänsyn till Gotlands geografiska belägenhet finns det emellertid skäl att göra ett undantag från denna allmänna princip i fråga om Visby hamn. Jag vill i sammanhanget påminna om att staten under hela 1970-talet successivt byggt ut stödet till Gotlandstrafiken och att staten härigenom påtagit sig ett betydande ansvar för trafikförsörjningen mellan Gotland och fastlandet. En statlig medverkan när det gäller att tillse att Gotland får en ändamålsenlig färjehamn är enligt min mening en naturlig del av ett sådant ansvarstagande.

Ett av syftena bakom det nuvarande kostnadsansvaret för hamnverksamheten är att landets hamnar skall konkurrera med varandra på så långt möjligt lika villkor utan statlig ekonomisk inblandning. Med hänsyn till att Visby hamn inte på något sätt konkurrerar med hamnar på fastlandet och med hänsyn till att samtliga hamnar på Gotland, med undantag av en specialhamn, ägs av Gotlands kommun torde inte ett statligt bidrag till utbyggnaden av Visby hamn rubba de allmänna hamnpolitiska riktlinjer som gäller f. n. Jag har således inga principiella invändningar mot att ett statsbidrag utgår i detta fall.

Enligt det avtal som den sakkunnige träffat med Gotlands kommun kan det statliga bidraget beräknas till totalt 82 milj. kr. medan kommunens egen andel av investeringen har beräknats till ca 30 milj. kr. Jag finner denna fördelning väl avvägd. De prognoser som nu kan göras angående trafik- och taxeutveckling synes medge att kommunen kan klara en egen investering av nämnda storleksordning utan att behöva tillgripa kommunala driftbidrag och/eller drastiska höjningar av hamnavgifterna. Det lägre statsbidraget till terminalbyggnaden finner jag motiverat eftersom standarden på denna torde kunna anpassas inom ganska olika kostnadsramar. Jag tillstyrker alltså den sakkunniges förslag till statsbidrag till utbyggnad av Visby hamn.

Jag finner också att den uppgörelse som träffats i fråga om statens möjligheter till kontroll av upphandling och av byggnadsarbetenas utförande liksom av hamnavgifter m. m. är rimlig. Enligt min mening måste staten med hänsyn till det stora ekonomiska åtagande som det här är fråga om tillförsäkras viss insyn inte bara under byggnadstiden utan också framgent.

Som jag tidigare har nämnt har det statliga bidraget till utbyggnaden av

Visby hamn beräknats till 82 milj. kr. i prisläget mars 1979. Efter det att Gotlands kommun nu antagit entreprenör finns möjlighet att mera exakt ange det statliga bidragets storlek. Enligt vad jag erfarit kan detta nu beräknas till 102 milj. kr. Differensen mellan detta belopp och det tidigare beräknade beloppet beror dels på att byggnadskostnadsindex under tolv-månadersperioden mars 1979–mars 1980 stigit med 17 %, dels på en beräknad kostnadsutveckling under byggnadstiden. Byggtiden är beräknad till ca 18 månader med början i april 1980. Enligt nämnda avtal skall bidraget från staten utbetalas kvartalsvis i förskott alltefter utbyggnadens fortskridande. För ändamålet förordar jag att ett särskilt reservationsanslag benämnt *Investeringsbidrag till utbyggnad av Visby hamn* om 102 milj. kr. anvisas på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80. Från förevarande anslag torde även statens direkta kostnader i anslutning till avtalet, t. ex. arvode till byggkontrollant, få bestridas.

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. godkänna de allmänna riktlinjer för statligt stöd till utbyggnaden av Visby hamn som jag har förordat,
2. till *Investeringsbidrag till utbyggnad av Visby hamn* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 102 000 000 kr.

E. Institut m. m.

[2] E 12. **Statens geotekniska institut: Utrustning.** För budgetåret 1979/80 har under anslaget Statens geotekniska institut: Utrustning anvisats ett reservationsanslag av 195 000 kr. (prop. 1978/79: 100 bil. 9, TU 1978/79: 11, rskr 1978/79: 247).

I skrivelse den 13 november 1979 har statens geotekniska institut hemställt om att under budgetåret 1979/80 få överföra 600 000 kr. av reserverade medel under anslaget E 11. Bidrag till statens geotekniska institut till anslaget E 12. Statens geotekniska institut: Utrustning. Institutet anför att anskaffningsbehovet vad gäller utrustningsobjekt under den närmaste femårsperioden uppgår till 2 milj. kr. Med nuvarande utrustningsanslag kan mindre än hälften av detta behov tillgodoses under perioden.

Institutet anför vidare att verksamheten under senare år blivit alltmer mekaniserad, bl. a. av arbetsmiljöskäl. Samtidigt har utvecklingen inom forsknings- och konsultationsverksamheten ställt ökade krav på utrustningens noggrannhet och precision. Med hänsyn till att institutet skall vara ledande inom den geotekniska forskningen samt att institutet i sin konsultationsverksamhet konkurrerar på lika villkor med privata konsulter, kan svårigheterna att med ordinarie anslagsmedel inköpa den behövliga utrustningen få allvarliga konsekvenser för institutets verksamhet.

På grund bl. a. av att uppdragsverksamheten under de senaste åren varit något större än planerat hade institutet inför budgetåret 1979/80 en reserva-

tion om 1 173 000 kr. under anslaget E 11. Bidrag till statens geotekniska institut. Under de närmaste två åren behöver institutet anskaffa utrustning för ca 1 milj. kr. Institutet bedömer att denna utrustning skulle kunna anskaffas om – utöver de medel som på anslaget Statens geotekniska institut: Utrustning beviljats för budgetåret 1979/80 och som föreslagits i budgetpropositionen för budgetåret 1980/81 – 600 000 kr. får föras över från bidragsanslaget till utrustningsanslaget.

Enligt min uppfattning bör under budgetåret 1979/80 en överföring göras av 300 000 kr. från anslaget E 11. Bidrag till statens geotekniska institut till E 12. Statens geotekniska institut: Urustning. På så sätt möjliggörs anskaffning av nödvändig utrustning inom ramen för institutets tillgängliga medel.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att godkänna vad jag har förordat angående överföring av medel mellan statens geotekniska instituts anslag.

EKONOMIDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringsammansammanträde
1980-03-20

Föredragande: statsrådet Bohman

Anmälan till tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80
såvitt avser ekonomidepartementets verksamhetsområde

DRIFTBUDGETEN

SJUNDE HUVUDTITELN

A. Ekonomidepartementet m. m.

[1] A 3. **Kommittéer m. m.** Under denna rubrik har i statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisats ett reservationsanslag av 5 milj. kr. Den utredningsverksamhet som bekostas från anslaget beräknas under budgetåret bli mera omfattande och kostnadskrävande än vad som kunde förutses vid anslagsberäkningen hösten 1978. Jag räknar nu med ett ytterligare medelsbehov av 1 milj. kr.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen
att till *Kommittéer m. m.* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kr.

Bilaga 5

BUDGETDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1980-03-20

Föredragande: statsrådet Mundebo

Anmälan till tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80
såvitt avser budgetdepartementets verksamhetsområde

DRIFTBUDGETEN

ÅTTONDE HUVUDTITELN

A. Budgetdepartementet m. m.

[1] A 3. **Kommittéer m. m.** För ändamålet har i statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisats ett reservationsanslag av 10,5 milj. kr. Vid ingången av detta budgetår fanns på anslaget en reservation av 7 094 691 kr.

Kommittén (B 1979: 11) för utbildning av högre chefer inom statsförvaltningen har den 17 januari 1980 i ett delbetänkande (Ds B 1980: 2) lämnat förslag om försöksvis anordnad utbildning för dels chefer på verksledningsnivå, dels chefer på nivån närmast därunder, dvs. chefer för byråer (motsv.) och högre tjänstemän. För verkschefer och chefer direkt underställda verkschef föreslås centrala utbildningsinsatser. För den resterande delen högre chefer har kommittén bl. a. med hänsyn till gruppens storlek (5 000–7 000 personer) bedömt att utbildningen, utifrån ett centralt fastställt innehåll, bör genomföras av myndigheterna själva.

Kommittén har beräknat kostnaderna för den försöksvisa utbildningen för verkschefer till 1,9 milj. kr., fördelat på 1,5 milj. kr. i utvecklingskostnader och 400 000 kr. i genomförandekostnader (försökskurs). Motsvarande kostnader för central utbildning av chefer närmast verksledande nivå beräknas till 1,4 milj. kr. (försökskurs) och för den myndighetsarrangerade utbildningen till 1,9 milj. kr. (framställning av utbildningsmaterial m. m.). Utvecklingskostnaderna beräknas därvid till 1,2 milj. kr. resp. 1,5 milj. kr. och genomförandekostnaderna till 200 000 kr. resp. 400 000 kr. Sammanlagt beräknas kostnaderna för försöksutbildningen således till 5,2 milj. kr.

Under förutsättning att förberedelsearbetet kan påbörjas omgående planeras försöksutbildningen vara genomförd och utvärderad i februari 1981.

Utbildningen av högre chefer inom statsförvaltningen är ett viktigt led i strävandena att effektivisera verksamheten och hushålla med resurserna. Efter samråd med statsrådet Johansson förordar jag att chefsutbildningskommittén ges möjlighet att genomföra den föreslagna försöksverksamheten så snart det är möjligt. Kostnaderna bör emellertid begränsas i förhållande till vad kommittén har föreslagit. Det bör vara möjligt att genomföra försöksverksamheten inom en kostnadsram av 4 milj. kr. Även denna kostnad ligger emellertid på en sådan nivå att jag inte bedömer det vara möjligt att inrymma den inom ramen för tillgängliga medel och det anslag som regeringen har föreslagit för nästa budgetår. Ett ytterligare medelsbehov föreligger alltså om 4 milj. kr. Med hänsyn till att huvuddelen av kostnaderna uppstår under tiden fram till årsskiftet 1980–1981 anser jag det mest praktiskt att dessa medel begärs på tilläggsbudget III till statsbudgeten för innevarande budgetår.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Kommittéer m. m.* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 4 000 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

II. STATENS ALLMÄNNA FASTIGHETFOND

[2] **11. Byggnadsarbeten för statlig förvaltning.** Under denna rubrik har i statsbudgeten för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 400 milj. kr. Vid budgetårets ingång fanns en behållning av 150,9 milj. kr. under anslaget. Från anslaget bestrids utgifter för investeringar i byggnader för statlig förvaltning eller annan statlig verksamhet i den mån medel inte har anvisats under annat investeringsanslag. För byggnadsobjekt som beräknas kosta mer än 2 milj. kr. förs separata kostnadsramar upp i den investeringsplan som finns upptagen under anslaget. Följande byggnadsobjekt bör med hänsyn till tidplanen för arbetena nu redovisas för riksdagen.

Stockholm. Ombyggnad för Stockholms datamaskincentral. Stockholms datamaskincentral utför databehandling samt metod- och utvecklingsarbete främst inom forskning och högre utbildning. I mån av resurser biträder centralen även andra myndigheter med råd och anvisningar i databehandlingsfrågor. Datamaskincentralen har huvuddelen av sina lokaler förlagda inom försvarets forskningsanstalts (FOA) lokalområde i kv. Garnisonen. Sedan verksamheten påbörjades år 1968 har datorkapaciteten vid centralen kraftigt utökats. I beslut den 29 november 1979 har regering-

en bemyndigat statskontoret att anskaffa ytterligare datorutrustning till centralen. Den utökade verksamheten har medfört att lokalsituationen för centralen är otillfredsställande bl. a. ur arbetsmiljösynpunkt. Regeringen har efter förslag av byggnadsstyrelsen uppdragit åt styrelsen att projektera en ombyggnad för datamaskincentralen. Projektet omfattar i första hand ombyggnad för datorhall m. m. av lokaler som disponerats för garage- och förrådsutrymmen. Lokalerna har lämnats av huvudavdelning 3 inom FOA i samband med omlokaliseringen till Linköping. Härutöver omfattar förslaget vissa åtgärder för den verksamhet inom FOA som i avvaktan på den beslutade flyttningen till Botkyrka skall stanna kvar i kv. Garnisonen. Kostnaderna för projektet har av byggnadsstyrelsen beräknats till 8,5 milj. kr., i prisläget den 1 april 1979.

Mot bakgrund av vad jag har anfört förordar jag att följande nya kostnadsram i 1 000-tal kr. förs upp i investeringsplanen.

Byggnadsobjekt	Kostnadsram 1979-04-01	Medelsförbrukning		Byggstart år-mån	Färdigställande år-mån
		Beräknad för 1979/80	1980/81		
Stockholm					
Ombyggnad för Stockholms datamaskincentral i kv. Garnisonen	8 500	2 000	4 000	80-08	81-05

Jag förordar vidare att de utgifter som hänger samman med de redovisade byggnadsarbetena får bestridas av tillgängliga medel under detta investeringsanslag. Någon ytterligare medelsanvisning behövs sålunda inte.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att besluta om byggnadsarbeten för statlig förvaltning inom den kostnadsram som jag har förordat i det föregående.
2. godkänna vad jag har förordat i det föregående angående bestående av utgifterna för vissa byggnadsarbeten för statlig förvaltning.

Bilaga 6

UTBILDNINGSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1980-03-20

Föredragande: statsrådet Wikström

Anmälan till tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80
såvitt avser utbildningsdepartementets verksamhetsområde

DRIFTBUDGETEN

NIONDE HUVUDTITELN

B. Kulturändamål

[1] **B 13. Bidrag till Svenska riksteatern.** I statsbudgeten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett reservationsanslag av 72 448 000 kr. På tilläggsbudget I för budgetåret 1979/80 har till Bidrag till Svenska riksteatern anvisats ett reservationsanslag av 8 392 000 kr. (prop. 1979/80: 25, KrU 1979/80: 22, rskr 1979/80: 76) med hänsyn till kostnadsökningar till följd av 1978 och 1979 års löneavtal, kostnadsökningar för traktamentsersättningar samt ändrade sociala avgifter. Riksteatern har anhållit om ytterligare medel för budgetåret 1979/80 med hänsyn bl. a. till ytterligare kostnadsökningar med anledning av 1979 års avtal.

Föredraganden

Då detta anslag anmäldes i prop. 1979/80: 25 anförde jag att jag hade för avsikt att återkomma senare i annat sammanhang. Med hänsyn till ytterligare beslutade ökningar beträffande 1979 års avtal, höjda traktamenten samt beslutade höjda sociala avgifter förordar jag att anslaget till bidrag till Svenska riksteatern höjs med 2 072 000 kr., varav för löner med högst 1 109 000 kr.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Bidrag till Svenska riksteatern* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 2 072 000 kr.

[2] **B 14. Bidrag till Operan och Dramatiska teatern.** I statsbudgeten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett reservationsanslag av 136 320 000 kr. På tilläggsbudget I för budgetåret 1979/80 har till bidrag till Operan och Dramatiska teatern anvisats ett reservationsanslag av 15 953 000 kr. (prop. 1979/80: 25, KrU 1979/80: 72, rskr 1979/80: 76) med hänsyn till kostnadsökningar till följd av 1978 och 1979 års löneavtal m. m. Operan och Dramatiska teatern har anhållit om ytterligare medel för budgetåret 1979/80 med hänsyn till bl. a. kostnadsökningar med anledning av 1979 års avtal.

Föredraganden

Då medelsbehovet under detta anslag anmäldes i prop. 1979/80: 25 anmälde jag att jag hade för avsikt att återkomma beträffande ytterligare medelsbehov för budgetåret 1979/80. Förhandlingarna för 1980 års avtal är ännu ej slutförda varför jag har för avsikt att återkomma i annat sammanhang. Med hänsyn till ytterligare beslutade ökningarna beträffande 1979 års avtal samt beslutade ökade sociala avgifter förordar jag att anslaget till bidrag till Operan och Dramatiska teatern höjs med 4 434 000 kr. resp. 1 424 000 kr., varav för löner högst 1 592 000 kr. resp. 675 000 kr.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Bidrag till Operan och Dramatiska teatern* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 5 858 000 kr.

[3] **B 15. Rikskonsertverksamhet.** I statsbudgeten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett reservationsanslag av 30 419 000 kr. På tilläggsbudget I för 1979/80 har till rikskonsertverksamhet anvisats ett reservationsanslag av 738 000 kr. (prop. 1979/80: 25, KrU 1979/80: 22, rskr 1979/80: 76) med hänsyn till bl. a. 1978 och 1979 års löneavtal. Rikskonserter har anhållit om ytterligare medel till följd av 1979 års avtal.

Föredraganden

Sedan medelsbehovet under detta anslag anmäldes i prop. 1979/80: 25 har ytterligare beslut fattats när det gäller 1979 års löneavtal. Med hänsyn härtill samt till beslutade ökade sociala avgifter förordar jag att anslaget till rikskonserter höjs med 487 000 kr.

Jag har för avsikt att återkomma när det gäller ökat medelsbehov till följd av 1980 års avtal.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Rikskonsertverksamhet* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 487 000 kr.

D. Högre utbildning och forskning

[4] **D 17. Medicinska fakulteterna.** Vid universitetet i Göteborg finns inrättad en tjänst som professor (L 22) i röntgendiagnostik. Dess innehavare sedan år 1966, Osborne Bartley, är heltidsanställd ordförande i styrelsen för Centralorganisationen SACO/SR och har ej på flera år uppehållit tjänsten.

Bartley uppnår pensionsperiodens nedre gräns den 30 juni 1984. Tjänsten är f. n. föremål för prövning enligt bestämmelserna i 19 kap. 22 § högskoleförordningen.

Med hänsyn till de speciella omständigheterna i detta fall anser jag det motiverat att Bartleys tjänst förs över stat. En tjänst som professor (L 22) i röntgendiagnostik, eller med det ändrade innehåll som kan komma att bli aktuellt, bör därvid få tillsättas med ordinarie innehavare.

Regeringen bör begära riksdagens bemyndigande att föra Bartleys tjänst över stat.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att bemyndiga regeringen att föra en tjänst som professor över stat enligt vad jag förordat.

[5] **D 52. Bidrag till en svensk expedition till Arktis.** Under nionde huvudtiteln finns anvisat ett reservationsanslag av 5 045 000 kr. som bidrag till en svensk vetenskaplig expedition till Arktis (prop. 1978/79: 144, UbU 1978/79: 30, rskr 1978/79: 279).

Expeditionen avses bli genomförd under en tid av ca tre månader med början i juni 1980 och förutsätter för sitt genomförande bl. a. tillgång till en svensk statsisbrytare.

Syftet med expeditionen är att i internationellt samarbete genomföra vetenskapliga forskningsprogram med tyngdpunkt förlagd till atmosfärforskning samt geovetenskaplig och marinbiologisk forskning. En närmare redogörelse för bakgrunden till dessa forskningsprogram samt det förväntade värdet av expeditionen från vetenskaplig synpunkt återfinns i prop. 1978/79: 144 s. 2–5.

Den ansvarige för expeditionens genomförande har anhållit om ytterligare bidrag för dels täckande av ökade kostnader för dieselbrännolja för statsisbrytaren, dels för inköp av ytterligare kvantiteter olja motsvarande totalt 1 906 115 kr.

Av det ursprungligen anvisade beloppet avsåg 1,3 milj. kr. kostnader för dieselbrännolja. Efter det att medel anvisats för bidrag till en svensk expedition till Arktis har en kraftig prisökning på oljeprodukter ägt rum. Jag anser det befogat att ytterligare medel ställs till expeditionens förfogande. Jag förordar att, utöver för ändamålet tidigare anvisade 1,3 milj. kr., högst 1,9 milj. kr. anvisas för inköp av dieselbrännolja för statsisbrytaren.

Medlen bör endast få användas för 2 200 m³ olja samt för den ytterligare oljevolym som erfordras för statsisbrytarens färd från Stockholm till Tromsö och åter. I den mån som överskott av dieselolja föreligger vid expeditionens slut bör detta tillfalla sjöfartsverket. Jag har i dessa frågor samrått med cheferna för försvars- och kommunikationsdepartementen.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Bidrag till en svensk expedition till Arktis* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 1 900 000 kr.

[6] D 53. Inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m. m.

På statsbudgeten för innevarande budgetår är under denna anslagsrubrik uppfört ett reservationsanslag av 100 milj. kr. Av beloppet disponerar enligt regleringsbrev byggnadsstyrelsen 22 milj. kr. enligt en särskild inredningsplan och utrustningsnämnden för universitet och högskolor 77,5 milj. kr. enligt en särskild utrustningsplan. Anslagsposten Diverse objekt är uppförd med 500 000 kr. (prop. 1978/79: 82, UbU 1978/79: 43, rskr 1978/79: 410). Medelsreservationen vid budgetårets början var ca 49,8 milj. kr.

Byggnadsstyrelsen har lagt fram förslag om nya kostnadsramar för följande inredningsobjekt, som med hänsyn till föreliggande tidplaner nu bör behandlas.

Stockholm

Förskollärarytbildning i Visby. Riksdagen beslöt under våren 1979 att förskollärarytbildning skulle anordnas på Gotland i enlighet med förslag som framlagts av regionstyrelsen för Stockholms högskoleregion (UbU 1978/79: 33 s. 8–9, rskr 1978/79: 273). Beslutet innebar att 84 nybörjarplatser skall förläggas till Gotland budgetåret 1980/81 och att planeringstallet därefter skall vara 60 nybörjarplatser.

Byggnadsstyrelsen har med skrivelse den 20 november 1979 redovisat lokalprogram för förskollärarytbildningen i Visby. Lokalbehovet avses bli tillgodosett genom förhyrning. Den inredda arean uppgår till 1 300 m² och byggnadsstyrelsen beräknar kostnaderna för inredning till 950 000 kr. Lokalerna beräknas successivt tas i bruk fr. o. m. höstterminen 1980.

Lund

Magasin för universitetsbiblioteket. Byggnadsstyrelsen föreslår i skrivelse den 15 januari 1980 att universitetsbibliotekets behov av magasinlokaler tillgodoses genom förhyrning. Lokalerna skall utnyttjas som depå för de reservexemplar av tidskrifter som skall tillhandahållas vid universitetsbiblioteket i Lund (jfr prop. 1977/78: 97). Byggnadsstyrelsen beräknar lo-

kalbehovet till ca 1 000 m² och inredningskostnaden till 1,6 milj. kr. Lokalerna beräknas kunna tas i anspråk under hösten 1980.

Föredraganden

För att inredning utan försening skall kunna anskaffas till de objekt som jag redogjort för i det föregående bör de i följande sammanställning angivna kostnadsramarna – i 1 000-tal kr. – föras upp i inredningsplanen. Jag har därvid tagit hänsyn till prisökningar under upphandlingstiden.

Objekt	Förordad ram	Kostnadsram Definitiv ram
<i>Inredning</i>		
<i>Stockholm</i>		
Förskollärarytbildning i Visby	+ 950	950
<i>Lund</i>		
Magasin för universitetsbiblioteket	+ 1 600	1 600

Jag förordar att de ökade utgifter som hänger samman med här behandlade objekt får bestridas av tillgängliga medel under förevarande anslag.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att besluta om anskaffning av viss inredning av lokaler vid högskoleenheterna m. m. inom de kostnadsramar som jag har förordat i det föregående,
2. godkänna vad jag har förordat i det föregående angående bestridande av utgifterna för viss inredning av lokaler vid högskoleenheterna m. m.

Bilaga 7

JORDBRUKSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringsammanträde
1980-03-20

Föredragande: statsrådet Dahlgren

Anmälan till tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80
såvitt avser jordbruksdepartementets verksamhetsområde

DRIFTBUDGETEN

TIONDE HUVUDTITELN

A. Jordbruksdepartementet m. m.

[1] A 3. **Kommittéer m. m.** På statsbudgeten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett reservationsanslag av 15,8 milj. kr., varav 9 035 000 kr. beräknats för jordbruksdepartementets kommittéverksamhet och 6 765 000 kr. för miljödatanämndens verksamhet. Vid ingången av budgetåret fanns på anslaget en reservation av drygt 2 milj. kr.

Under tiden juli – december 1979 har för kommittéverksamheten utbetalats 6,2 milj. kr. från anslaget. Återstoden beräknas inte räcka för att täcka kostnaderna under resten av budgetåret. Detta beror dels på att flera kommittéer tillkallats, dels på att bl. a. bilavgaskommittén kommer att belasta anslaget med betydligt större kostnader än som tidigare har beräknats. Jag räknar därför med ett ytterligare medelsbehov av 2 milj. kr. för jordbruksdepartementets kommittéverksamhet under innevarande budgetår.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Kommittéer m. m.* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kr.

G. Utbildning och forskning

[2] G 8. **Inredning och utrustning av lokaler vid Sveriges lantbruksuniversitet m. m.** På statsbudgeten för innevarande budgetår har under

denna anslagsrubrik anvisats ett reservationsanslag av 26 milj. kr. Av beloppet disponerar byggnadsstyrelsen 12 milj. kr. enligt en särskild inredningsplan och utrustningsnämnden för universitet och högskolor 14 milj. kr. enligt en särskild utrustningsplan.

Inredning

Byggnadsstyrelsen har redovisat behov av inredning till ytterligare en byggnad för elevbostäder i Garpenberg. Denna skall uppföras för att tillgodose det behov av ytterligare 20 elevrum i Garpenberg som föreligger fr. o. m. vårterminen 1981 med anledning av riksdagens beslut (prop. 1978/79: 100 bil. 13, JoU 1978/79: 20, rskr 1978/79: 253) att fr. o. m. höstterminen 1980 öka den årliga antagningen till jägmästarlinjen från 40 till 60 elever. Kostnaderna för inredningen har preliminärt beräknats till 275 000 kr. vid inflyttningen. Denna beräknas kunna ske vid årsskiftet 1980/81. Med hänsyn härtill är det enligt byggnadsstyrelsen nödvändigt att ärendet redovisas för riksdagen i samband med tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80.

Utrustning

Utrustningsnämnden för universitet och högskolor (UUH) har redovisat ett behov av ytterligare medel för utrustningsändamål under innevarande budgetår.

UUH disponerar under innevarande budgetår sammanlagt 17,8 milj. kr., inkl. ingående reservation. Utbetalningarna för inköpt utrustning, som hänför sig till utrustningsplanen för Sveriges lantbruksuniversitet m. m., har under perioden den 1 juli 1979 – den 31 december 1979 uppgått till i genomsnitt 2,6 milj. kr. per månad eller sammanlagt till 15,7 milj. kr. Den 1 januari 1980 återstod under anslagsposten 2,1 milj. kr. För de sex månader som återstår av budgetåret uppskattar UUH medelsbehovet till 15 milj. kr.

Föredraganden

Med hänvisning till vad byggnadsstyrelsen har anfört förordar jag att för Ökad antagning till jägmästarlinjen förs upp en kostnadsram av 275 000 kr. i gällande inredningsplan under Sveriges lantbruksuniversitet.

Jag förordar att de ökade utgifter som föranleds av detta inredningsobjekt får bestridas av tillgängliga medel under anslaget.

Av UUH:s redovisning framgår att behovet av medel för att tillgodose objekten i utrustningsplanen överstiger de anslag som anvisats för ändamålet. Med hänsyn till den beräknade anslagsbelastningen budgetåret 1979/80 bör 13 milj. kr. anvisas på tilläggsbudget.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att besluta om anskaffning av viss inredning för lokaler vid Sveriges lantbruksuniversitet m. m. inom i inredningsplanen uppförd kostnadsram i enlighet med vad jag har förordat i det föregående.
2. godkänna vad jag har förordat i det föregående angående bestridande av utgifterna för viss inredning för lokaler vid Sveriges lantbruksuniversitet m. m.,
3. till *Inredning och utrustning av lokaler vid Sveriges lantbruksuniversitet m. m.* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 13 000 000 kr.

H. Miljövård

[3] **H 18. Sanering av BT Kemis område i Teckomatorp.** Under förevarande anslagsrubrik har på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1978/79 förts upp ett reservationsanslag av 5,5 milj. kr. Anslaget är avsett att täcka kostnaderna för saneringsarbetet inom BT Kemis område i Teckomatorp i enlighet med ett saneringsprogram som lagts fram av länsstyrelsen i Malmöhus län. Totalkostnaden för saneringsprogrammet har av länsstyrelsen beräknats till 11,5 milj. kr., varav 5,5 milj. kr. avser tiden den 1 juni 1979—den 30 juni 1980.

Länsstyrelsen i Malmöhus län

I skrivelse den 18 januari 1980 har länsstyrelsen framhållit att saneringskostnaderna till följd av vissa oförutsedda händelser blivit större än beräknat. Sålunda har i samband med rivning av fabriksbyggnader konstaterats att vissa jordmassor varit starkt förorenade vilket medfört behov av ytterligare undersökningar och saneringsåtgärder. Till följd bl. a. härav har uppkommit merkostnader på sammanlagt ca 2,6 milj. kr. Angivet belopp behöver enligt länsstyrelsen ställas till förfogande för det fortsatta saneringsarbetet under resterande del av innevarande budgetår. För budgetåret 1980/81 beräknar länsstyrelsen medelsbehovet för ett fullföljande av saneringsprogrammet till 3,4 milj. kr. Länsstyrelsen hemställer därför att sammanlagt 6 milj. kr. ställs till länsstyrelsens förfogande för saneringsåtgärder under resterande del av innevarande budgetår och budgetåret 1980/81. I särskilda promemorior från länsstyrelsen och justitiekanslern har vidare frågan om den fortsatta förvaltningen av de fastigheter i Teckomatorp som nu tillhör konkursboet efter BT Kemi KVK Aktiebolag tagits upp. Som alternativa lösningar har därvid angivits antingen att länsstyrelsen t. v. skall svara för förvaltningen eller att fastigheterna skall överlåtas till Svalövs kommun.

Föredraganden

Det är angeläget att saneringsarbetet kan fullföljas i enlighet med föreliggande program och på ett från hälso- och miljöskyddssynpunkt tillfredsställande sätt. Ytterligare medel behöver därför ställas till länsstyrelsens förfogande. På tilläggsbudget III för innevarande budgetår bör för detta ändamål anvisas ett belopp av 4,5 milj. kr. Jag har därvid räknat med att länsstyrelsen efter samråd med bl. a. statens naturvårdsverk återkommer med närmare beräkningar av kostnaderna för det fortsatta saneringsarbetet efter utgången av år 1980. Från anslaget bör också bestridas kostnaderna för att åstadkomma en ändamålsenlig förvaltning av berörda fastigheter sedan konkursförvaltningen avslutats. Det bör ankomma på regeringen att pröva hur den fortsatta förvaltningen av fastigheterna skall ordnas.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Sanering av BT Kemis område i Teckomatorp* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 4 500 000 kr.

I. Idrott

[4] I 2. **Stöd till idrotten: Anläggningsstöd m. m.** På statsbudgeten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett reservationsanslag av 35,4 milj. kr. Från anslaget lämnas bl. a. bidrag till riksanläggningar för den samlade idrottsrörelsens behov m. m.

Åreprojektet

Åreområdet har sedan länge stor betydelse för turism och rekreation. Regionen har också under större delen av 1970-talet varit föremål för särskilt intresse genom det s. k. Åreprojektet. Vidare är Åre ett av de 25 särskilt angivna primära rekreationsområden som riksdagen år 1975 fattade beslut om (prop. 1975:46, CU 1975/76: 2, rskr 1975/76: 46). Till grund för de beslut som fattats har legat bl. a. ett av turiskommittén år 1971 lämnat särskilt betänkande (Ds Jo 1971: 5) Åre – Utvecklingsplan för ett svenskt rekreationsområde.

Den huvudsakliga inriktningen av Åreprojektet har lagts fast genom beslut av statsmakterna under åren 1973–1977. Även därefter har emellertid Åreprojektet på olika sätt behandlats av riksdag och regering.

T. o. m. år 1976 uppgick statens bidrag till projektets finansiering till ca 50 milj. kr., varav ca 35 milj. kr. som bidrag och återstoden som lån. Bidragen avsåg planerings- och projekteringskostnader, byggande av en kabinbana och en mindre servering, skidliftar, stollinbana, utförsåkningsbackar, en raststuga med servering och parkeringsplatser i Ullådalen,

upprustning av Sylstationen samt ett s. k. alpint centrum för utförsåkning i Åre.

Riksdagen fattade i maj 1977 beslut (prop. 1976/77: 98, KrU 1976/77: 46, rskr 1976/77: 38) om riktlinjerna för Åreprojektets fortsatta utbyggnad. Därvid behandlades också frågan om ytterligare statligt ekonomiskt stöd till projektet. De då beslutade åtgärderna vidtogs i syfte att, med bibehållen målsättning för projektet, underlätta den fortsatta utbyggnaden i Åre. Lån om sammanlagt 47 milj. kr. till kommunala investeringar i vatten, avlopp och vägar m. m. samt till finansieringen av underskottet i Åre Lift- och Kabinbane AB (ÅKAB) m. m. medgavs.

Våren 1979 beslöt riksdagen (prop. 1978/79: 167, KrU 1978/79: 27, rskr 1978/79: 311) att genom ytterligare lån om 30,3 milj. kr. bidra till finansieringen av utbyggnaden av vatten- och avloppssystemet jämte ett reningsverk i Åre-Duvedområdet. Denna utbyggnad bedömdes som avgörande för områdets möjligheter att öka sin kapacitet att ta emot turister. Utbyggnaden har påbörjats och beräknas kunna slutföras under år 1981. Den har beräknats kunna möjliggöra en tredubbling av den nuvarande bäddkapaciteten om ca 2 500 bäddar för turister under 1980-talet.

Under tiden efter 1977 års beslut har staten därutöver genom regeringsbeslut bidragit till finansieringen av vandringsledssystem, vissa fiskevårdande åtgärder m. m.

De sammanlagda direkta statliga insatserna inom Åreprojektet – frånsett lokaliseringsstöd, beredskapsmedel eller andra generella stödformer som kommit Åreområdet till godo – uppgår nu till ca 140 milj. kr. i form av bidrag och lån. I flera avseenden har statens medverkan inneburit att projektet kommit att genomföras med väsentligt högre ambitionsnivå än vad som angetts i de ursprungliga planerna. Detta gäller främst vatten- och avloppssystemet inkl. reningsverket.

I anslutning till riksdagens beslut i maj 1977 uppdrog regeringen åt beredningen för samordning av statens insatser för turism och rekreation (rekreationsberedningen) att i samråd med Sveriges turistråd utvärdera Åreprojektet. Beredningen och turistrådet fick vidare i uppdrag att genomföra en kompletterande utredning av de objekt inom projektet som föreslagits men om vilka ännu inte fattats beslut. Rekreationsberedningen överlämnade i juli 1979 sin redovisning av uppdraget till regeringen. Till denna fogades särskilda rapporter från Statskonsult AB och Sveriges turistråd. Rapporterna belyser planerings- och beslutsprocessen i Åreprojektet. Förslag redovisas vad gäller dels organisation och planering m. m. av framtida turistprojekt, dels de marknadsmässiga aspekterna på en fortsatt utbyggnad i Åreregionen.

Rekreatonsberedningen

Rekreatonsberedningen anser att Åreprojektet bör fullföljas i stort sett enligt tidigare intentioner. De förbättringar som beslutats av riksdagen

beträffande dels det statliga regionalpolitiska stödet, dels möjligheterna att anslå statliga medel för markinköp för rekreationsändamål bedöms få betydelse för Åreprojektets genomförande.

Beredningen understryker behovet av en samordning mellan olika intressenter i Åre och förutsätter att kommunen tar initiativ till att samarbetet ytterligare utvecklas. Förstärkta insatser behövs också för att genom fysisk planläggning undanröja de oklarheter som finns beträffande möjligheterna att genomföra olika delar av projektet. En ytterligare förutsättning för ett vidare statligt engagemang i Åre bör enligt beredningen vara att en rekonstruktion av ÅKAB genomförs.

Beredningen anser det väsentligt att staten vid planering och utbyggnad av större turistområden inte tar över initiativet från kommunerna. I stället bör statens insatser inriktas på att på olika sätt stödja kommunernas egen kapacitet. En förutsättning för statligt stöd måste vara att kommunen och turistnäringen själva anser en utbyggnad av turistnäringen angelägen och av väsentlig betydelse i strävandena att utveckla näringsliv, service och sysselsättning. Beredningen anser emellertid att erfarenheterna bl. a. från Åreprojektets utbyggnad samtidigt visar på behovet av ett särskilt statligt stöd för extraordinära insatser i rekreationsområden.

Statskonsults rapporter beskriver utvecklingen av Åreprojektet vad gäller såväl planer, investeringar och finansiering som organisation och marknadsföring. Statskonsult anser att en totalplanering – innefattande bl. a. markanvändningsplaner, vatten- och avloppsfrågor samt finansieringsplaner för delprojekten – skulle varit en naturlig bas för projektets utveckling. Det under åren 1973–1978 verksamma planeringsorganet Åre Planerings AB (ÅPAB) kom emellertid att dominera planeringsarbetet för hela Åreområdet till följd av den tonvikt Åreprojektet gavs i den kommunala planeringen. Statskonsult anser att brister i planering och organisation jämte ett beroende av extern – framför allt statlig – finansiering av Åreprojektet har verkat hämmande för lokala initiativ från projektets ledning, kommunen och övriga näringsintressenter i Åre. Vidare framhåller Statskonsult de svårigheter som funnits att samordna alla intressenter.

I en särskild studie som gjorts av Sveriges turistråd framhåller rådet liksom Statskonsult, att organisationsbilden vad gäller utveckling, drift och marknadsföring av Åre som turistort är komplicerad. Turistrådet konstaterar dock att Åre har flera naturliga förutsättningar för att bli en attraktiv turistort såväl vinter som sommar samt att de investeringar som gjorts i Åre-Duvedområdet gör att området i dag är konkurrenskraftigt. Nu råder också en bredare enighet beträffande framtida investeringar i området. En förutsättning för att ytterligare investeringar skall ge önskad effekt är enligt turistrådet en mer sammanhållen satsning på att utveckla och sköta turismen utifrån de resurser och förutsättningar som finns. Ett mer långtgående samarbete blir därvid nödvändigt mellan de olika intressenterna. Turistrådet framhåller också ÅKAB:s ansvar för fungerande liftsyt-

stem, nedfarter m. m. En åtgärd som bör prioriteras är därför enligt turistrådet att ÅKAB rekonstrueras ekonomiskt, organisatoriskt och personellt samt att bolagets verksamhet fortsättningsvis kan drivas på normala företagsekonomiska villkor. I turistrådets förslag ingår såväl kompletterande investeringar – bl. a. i form av intäktsbringande skidliftar – som avskrivningar av befintliga lån i företaget. Turistrådet föreslår även att investeringar görs i form av markpreparering för skidnedfarter, snökanoner m. m. samt att Åre Strand byggs ut för sommaraktiviteter. Turistrådet understryker vikten av att turistsäsongen kan förlängas och att Åre blir attraktivt för turistbesök även sommartid. Sammanfattningsvis bör det enligt turistrådet skapas förutsättningar för att Åreområdets intressenter skall kunna initiera, finansiera och driva den långsiktiga utvecklingen utan extraordinära statliga engagemang.

Remissyttrandena

Förslagen har remissbehandlats och yttranden har lämnats av statskontoret, riksrevisionsverket, statens naturvårdsverk, statens planverk, Sveriges turistråd, Svenska kommunförbundet, Svenska samernas riksförbund samt Åre Lift- och Kabinbane AB. Ett gemensamt yttrande har därtill lämnats av Jämtlands läns landsting, Åre kommun, Jämtlands-Härjedalens turistförening, Till Fjälls Resor AB och Jämtfjäll ekonomisk förening.

I stort sett samtliga remissinstanser understryker behovet av fasta organisatoriska former. *Riksrevisionsverket* och *statskontoret* förordar att ekonomiska utredningar företas innan ytterligare investeringar genomförs i området. Det finns en allmän uppslutning kring kravet att Åreprojektet skall slutföras i huvudsaklig överensstämmelse med tidigare planer. *Intressenterna i Jämtland* förutsätter i sitt gemensamma yttrande att så sker med extraordinära insatser från statens sida. Ett flertal remissinstanser understryker vidare att initiativet inte får tas från kommunerna i turistområdena. Flertalet remissinstanser uttalar sig positivt vad gäller rekonstruktion av ÅKAB eller lämnar denna fråga utan kommentar. Samma förhållande gäller de av turistrådet föreslagna investeringarna och åtgärderna för att göra Åre-Duvedområdet till en bättre turistort från marknadsföringssynpunkt. *Svenska samernas riksförbund* anser att en särskild utredning bör göras rörande Åreprojektets effekter på rennäringen inom Kalls sameby samt att inga ytterligare statliga medel bör satsas i Åreregionen innan resultatet av en sådan utvärdering redovisats.

Föredraganden

Regeringen har i prop. 1979/80: 100 (bil. 13 s. 166) uttalat att Åreprojektet bör slutföras samt att förslag därom skall föreläggas riksdagen. Enligt min mening är det viktigt att nu ta till vara den vilja till utveckling av projektet som finns på regional och lokal nivå. Kommunen och

turistnäringen har nu tagit upp överläggningar för att gemensamt lösa de organisatoriska frågorna. Detta innebär att den statliga försöksverksamheten med utveckling av ett primärt rekreationsområde kan avslutas och att Åreområdet jämföras med andra primära rekreationsområden vad avser statens engagemang.

Självfallet skall dock Åreområdet som ett av de 25 primära rekreationsområdena inbegripas i det arbete som särskilt inriktas på dessa områden. Så utarbetas just nu t. ex. utvecklingsprogram för de primära rekreationsområdena. Detta arbete samordnas av rekreationsberedningen. Programarbetet har i tiden knutits till länsprogramarbetet och den fysiska riksplaneringen. Regeringen har nyligen fattat beslut om rambelopp för utvecklingsarbetets kostnader i vissa områden. Bl. a. Åreområdet omfattas av detta beslut. Jag vill i detta sammanhang liksom rekreationsberedningen peka på behovet av en förstärkt regional planering och organisation. Det primära rekreationsområdet Åre har stark anknytning till län och region i övrigt. I de flesta andra primära rekreationsområden har skapats organ med företrädare för kommuner, landsting, länsstyrelser, berörda näringar m. fl.

Turistrådet framhåller att särskilda resurser för produktutveckling och marknadsföring är angelägna. Jag delar denna uppfattning, men är inte beredd att nu förorda särskilda medel för detta ändamål. Behovet av statligt stöd för att främja marknadsföringen av Åreområdet får täckas inom ramen för de medel som står till turistrådets förfogande. Med de åtgärder som vidtagits – bl. a. byggandet av kabinbanan samt de utbyggnadsplaner som föreligger – kommer Åreområdet att få ett högt attraktionsvärde och en förbättrad konkurrenskraft. Därmed uppnås också positiva effekter för näringsliv och sysselsättning i regionen.

Även enligt min mening bör en rekonstruktion av det slag Sveriges turistråd föreslagit ske beträffande ÅKAB. Ett av syftena med rekonstruktionen bör vara att företaget utan statlig medverkan skall kunna fungera på normala företagsekonomiska villkor. Detta bedömer jag kunna uppnås genom att staten efterger sin fordran på län i företaget. Efter samråd med chefen för industridepartementet föreslår jag att regeringen efterger statens fordran i form av lokaliseringsslån till ett belopp av 8 260 000 kr. jämte upplupen ränta. Efter samråd med chefen för budgetdepartementet föreslår jag vidare att regeringen dels efterger statens fordran i form av villkorsslån om 30 milj. kr., dels föreslår riksdagen att ÅKAB får göra investeringar i skidliftar m. m. med statligt bidrag inom en ram av 10 milj. kr. Jag avser vidare att senare denna dag föreslå regeringen att besluta om bidrag med sammanlagt 728 400 kr. till byggande av en skidskolelift och till belysning av en skidbacke inom ÅKAB:s verksamhet samt om bidrag med 190 000 kr. till kommunen för vissa åtgärder inom skid- och vandringsledssystemet. Genom dessa olika åtgärder bör det vara möjligt att bl. a. förverkliga ÅKAB:s förslag att skapa ett attraktivt skidområde väster och norr om kabinbanan.

Genom de av mig föreslagna åtgärderna beträffande ÅKAB bör balans kunna uppnås i företaget. Ränte- och avskrivningskostnaderna minskar till följd av den kraftigt reducerade lånebelastningen och möjligheterna till driftintäkter förbättras bl. a. genom en utökad skidliftskapacitet. Företaget bör också bli i stånd att skapa utrymme för egna investeringar.

Mot bakgrund av att staten upphör med sina extraordinära insatser bör staten fortsättningsvis inte vara representerad i bolagets styrelse.

Investeringar i syfte att förlänga turistsäsongen i Åre och främja sommarturismen är nödvändiga för en positiv utveckling av Åreområdet. En förlängd säsong bör även kunna ge ökade intäkter till ÅKAB, liksom till turistnäringen i övrigt i området. Efter samråd med chefen för budgetdepartementet är jag beredd att föreslå att medel reserveras inom en ram av högst 5 milj. kr. som bidrag till finansieringen av sådana åtgärder. De förslag som f. n. finns i detta avseende bör emellertid utvecklas ytterligare. Efter förnyad framställning från Åre kommun bör de medel jag här angivit kunna tas i anspråk under en tvåårsperiod fr. o. m. budgetåret 1981/82. Medlen bör tas från reservationsanslaget Stöd till idrotten: Anläggningsstöd m. m., anslagsposten Riksanläggningar för den samlade idrottsrörelsens behov m. m.

Jag vill vidare för riksdagens kännedom anmäla att under samma anslag finns 1 milj. kr. reserverade för utbyggnad av skid- och vandringsleder, rastplatser m. m. Jag förutsätter att, i den takt förslag lämnas av kommunen eller andra intressenter inom Åreprojektet, medlen tas i anspråk för att bidra till finansieringen av delprojekt av allmännyttig och inte direkt inkomstbringande karaktär.

De i rapporterna föreslagna investeringarna i snökanoner, avsedda att förlänga skidsäsongen, kan jag däremot inte biträda, bl. a. med hänsyn till att driftkostnaderna är otillfredsställande utredda.

Den av Svenska samernas riksförbund förordade utredningen av effekterna för rennäringen av ytterligare investeringar i Åreområdet finner jag inte nödvändig mot bakgrund av omfattningen och innebörden av de förslag jag här har redovisat. De investeringar som möjliggörs berör i huvudsak Åre samhälle samt kabinbaneprojektet. De investeringar i liftar m. m. på Åreskutan som föreslås avser områden som redan är ianspråktagna för turism. Jag delar dock uppfattningen att det finns skäl att noggrant följa effekterna för rennäringen till följd av utvecklingen av Åreområdet. Ett fortlöpande lokalt samråd mellan ren- och turistnäringarnas intressenter bör upprätthållas för att så långt möjligt nå lösningar som tillgodoser båda näringarnas intressen.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. godkänna de redovisade förslagen för avslutande av statens extraordinära engagemang i Åreprojektet som jag har förordat.
2. till *Stöd till idrotten: Anläggningsstöd m. m.* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 15 000 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

II. STATENS ALLMÄNNA FASTIGHETSFOND

[5] 15. **Byggnadsarbeten vid Sveriges lantbruksuniversitet m. m.** På statsbudgeten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett investeringsanslag av 90 milj. kr. Anslaget disponeras i enlighet med en investeringsplan, som upptar av riksdagen godkända kostnadsramar för de i planen ingående objekten.

Byggnadsstyrelsen hemställer att en kostnadsram för följande objekt tas upp i investeringsplanen.

*Sveriges lantbruksuniversitet
Garpenberg*

Ökad antagning till jägmästarlinjen, byggnad för elevbostäder. Enligt riksdagens beslut (prop. 1978/79: 100 bil. 13) skall den årliga antagningen till jägmästarlinjen öka från 40 till 60 elever fr. o. m. höstterminen 1980. Detta medför ett behov av ytterligare 20 elevbostäder i Garpenberg fr. o. m. vårterminen 1981. För att tillgodose detta lokalbehov har byggnadsstyrelsen redovisat ett byggnadsprogram som innebär att ytterligare en byggnad för elevbostäder uppförs med i stort samma utformning som två tidigare uppförda sådana byggnader. Kostnaderna för byggnadsarbetena beräknas preliminärt till ca 2,6 milj. kr. i prisläget den 1 april 1979. Definitiv kostnadsram kan sättas först sedan anbud inkommit. Den 14 februari 1980 uppdrog regeringen åt byggnadsstyrelsen att i enlighet med det redovisade byggnadsprogrammet projektera ytterligare en byggnad för elevbostäder i Garpenberg.

För att inflyttning skall kunna ske redan vid årsskiftet 1980/81 krävs att byggnadsarbetena kan påbörjas senast under maj 1980. Det är därför enligt byggnadsstyrelsen nödvändigt att ärendet redovisas för riksdagen i samband med tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 så att byggnadsuppdrag kan föreligga senast i mitten av sistnämnda månad.

Föredraganden

Med hänvisning till vad byggnadsstyrelsen har anfört i det föregående förordrar jag att följande nya kostnadsram förs upp i gällande investeringsplan.

Investeringsplan (1 000-tal kr.)

Byggnadsobjekt	Kostnads- ram 1979-04-01	Byggstart år-mån	Färdig- ställande år-mån
Sveriges lantbruks- universitet			
<i>Garpenberg</i>			
Ökad antagning till jägmästarlinjen, byggnad för elevbostäder	2 600 ¹	1980-05	1980-12

¹ Preliminärt beräknad kostnadsram.

Kostnaderna för objektet bör få bestridas av tillgängliga medel under anslaget.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att besluta om byggnadsarbeten vid Sveriges lantbruksuniversitet m. m. inom i investeringsplanen uppförd kostnadsram i enlighet med vad jag har förordat i det föregående,
2. godkänna vad jag har förordat i det föregående angående bestridande av utgifterna för vissa byggnadsarbeten vid Sveriges lantbruksuniversitet m. m.

Bilaga 8

HANDELSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1980-03-20**Föredragande:** statsrådet Burenstam Linder**Anmälan till tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 såvitt avser handelsdepartementets verksamhetsområde****DRIFTBUDGETEN****ELFTE HUVUDTITELN****A. Handelsdepartementet m. m.**

[1] **A 2. Kommittéer m. m.** Till ändamålet har för budgetåret 1979/80 anvisats ett reservationsanslag av 3 160 000 kr. (prop. 1978/79: 100 bil. 14, NU 1978/79: 27, rskr 1978/79: 217). Reservationen från föregående budgetår uppgick till 677 530 kr.

För utredningsverksamheten beräknas för budgetåret 1979/80 en sammanlagd medelsförbrukning om ca 5,8 milj. kr. Ett ytterligare medelsbehov föreligger således om 2 milj. kr.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Kommittéer m. m.* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kr.

B. Främjande av utrikeshandeln m. m.

[2] **B 2. Handelssekreterare.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats (prop. 1978/79: 100 bil. 14, NU 1978/79: 27, rskr 1978/79: 217 och prop. 1979/80: 25 bil. 8, NU 1979/80: 16, rskr 1979/80: 114) ett reservationsanslag om 25 666 000 kr.

Verksamheten under förevarande anslag indelas i följande grenar eller program, nämligen exportservice, projektverksamhet och uppdragsverksamhet. Dessutom finns ett internprogram för administrativ verksamhet.

I exportservice ingår de tjänster som handelssekreterare utför avgiftsfritt, t. ex. rådgivning till besökande affärsmän, enklare varuförfrågningar och rutinkorrespondens. Denna verksamhet finansieras av staten.

Projektverksamheten omfattar de tjänster som handelssekreterarna utför på uppdrag av Sveriges exportråd och som helt eller delvis finansieras av staten med särskilt anslagna medel för exportfrämjande ändamål.

Uppdragsverksamheten omfattar de tjänster som handelssekreterarna utför på särskild beställning och mot särskild avgift för enskild abonnent hos Sveriges exportråd.

Under anslaget finansieras även externa utgifter, s. k. gemensamma utgifter i handelssekreterarverksamheten såsom för rekrytering, vissa resor, flyttning m. m., liksom utgifter för lokala rådgivande organ vid vissa handelskontor.

I uppdrags- och projektverksamheten föreligger en tidsförskjutning mellan utgifter och inkomster vilket för med sig likviditetsproblem vid slutet av varje budgetår. Härutöver har handelssekreterarna behov av kapital till vissa förskott, bank och kassamedel vid handelskontoren samt postgiromedel. Under löpande budgetår har handelssekreterarna av regeringen medgivits disponera de medel som anslagits för exportservice som rörelsekapital. Sammantaget uppgår behovet av rörelsekapital till storleksordningen 10 milj. kr.

Behovet av rörelsekapital mot slutet av budgetåren har hittills tillgodosetts huvudsakligen genom att reservationer under anslaget har kunnat utnyttjas och att Sveriges exportråd förskottsvis tillhandahållit medel för projektprogrammet. Detta förhållande har inneburit att de samlade resurser som riksdagen har ställt till förfogande för exportfrämjande åtgärder inte helt kunnat tas i anspråk i avsedd utsträckning. För att bl. a. kunna frigöra nu bundna medel bör därför för handelssekreterarnas verksamhet få disponeras en rörlig kredit i riksgäldskontoret i likhet med vad som gäller för andra statliga myndigheter som bedriver uppdragsverksamhet.

Enligt 5 § i avtalet mellan staten och Sveriges Allmänna Exportförening om Sveriges exportråd skall exportrådet planera och leda handelssekreterarnas verksamhet med medel som staten ställer till förfogande. Avtalet innebär att Sveriges exportråd bl. a. har att förutse behovet av rörelsekapital i handelssekreterarnas verksamhet liksom ansvara för att likviditeten tillgodoses. Det bör därför ankomma på Sveriges exportråd att få utnyttja den rörliga kredit som erfordras för handelssekreterarnas verksamhet.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att uppdra åt fullmäktige i riksgäldskontoret att till verksamheten under anslaget Handelssekreterare ställa en rörlig kredit om högst 10 000 000 kr. till förfogande att utnyttjas av Sveriges exportråd.

KAPITALBUDGETEN

II. Statens allmänna fastighetsfond

[3] 16. **Vissa byggnadsarbeten vid tullverket.** Under denna rubrik har på statsbudgeten för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 3 215 000 kr. Vid budgetårets ingång fanns en behållning av 848 621 kr. under anslaget. Från anslaget bestrids utgifter för anskaffning av markområden och byggnader avsedda att tillgodose behovet av expeditions- och förrådslokaler för de regionala och lokala tullmyndigheterna. Byggnadsverksamheten omfattar även region- och områdesbaser för olje- och kemikaliebekämpning m. m.

Regionbas för oljebekämpning, Djurö

En redogörelse för projektet har lämnats senast i prop. 1979/80: 100 (bil. 14 s. 171). Generaltullstyrelsen har hemställt att regeringen föreslår riksdagen att på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ytterligare 2,5 milj. kr. för byggande av regionbas för oljebekämpning, Djurö. Totalkostnaden är enligt styrelsen numera beräknad till 12 418 000 kr., varav 7 540 000 kr. faller på tullverket och 4 813 000 kr. på televerket.

För budgetåret 1978/79 anvisades 440 000 kr. för projektering, markförvärv och grundundersökning av regionbas Djurö. Innevarande budgetår disponerar generaltullstyrelsen 3,1 milj. kr. för uppförande av regionbasen. I prop. 1979/80: 100 har under anslaget G 3. Vissa byggnadsarbeten vid tullverket för budgetåret 1980/81 tagits upp vissa merkostnader om 1,5 milj. kr. för markförvärv m. m.

Föredraganden

Som jag anförde i prop. 1979/80: 100 (bil. 14 s. 173) har det sedan byggnadsarbetena på regionbasen påbörjades visat sig att grundförhållandena är sämre än vad den geotekniska undersökningen, som låg till grund för upphandlingen, utvisade. Storleken av merkostnaderna kunde vid denna tidpunkt inte beräknas med säkerhet. Generaltullstyrelsen har nu beräknat kostnadsökningen för tullverkets del till ca 4 milj. kr. Jag godtar generaltullstyrelsens beräkning. Med hänsyn till tidplanen för arbetena bör 2,5 milj. kr. anvisas redan innevarande budgetår. Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Vissa byggnadsarbeten vid tullverket* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ett investeringsanslag av 2 500 000 kr.

V. Fonden för låneunderstöd

[4] 9. **Försörjningsberedskapslån.** Under denna rubrik har på statsbudgeten för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 85,4 milj. kr. Medel har därvid för programmet *Kemiska produkter m. m.* beräknats till 1,5 milj. kr. I prop. 1979/80: 101 med förslag om tilläggsbudget II till statsbudgeten har därutöver under detta anslag upptagits ytterligare 2 milj. kr. till programmet *Kemiska produkter*. Detta belopp har tillgodosetts genom omprioritering inom ramen för redan anvisade medel för beredskapslagring av kemikalier under investeringsanslaget *Lagring för beredskapsändamål*.

Regeringen har den 29 november 1979 uppdragit åt Överstyrelsen för ekonomiskt försvar (ÖEF) att utreda alternativa metoder att på sikt tillgodose beredskapsbehovet av medicinsk röntgenfilm, grafisk film, fotosättningspapper och fotopapper.

Regeringen har vidare i väntan på resultatet av denna utredning den 20 december 1979 uppdragit åt ÖEF att inom en kostnadsram av 850 000 kr. per månad för tiden fr. o. m. den 1 januari 1980 och längst t. o. m. den 30 juni 1980 teckna avtal med Ceaverken AB om upprätthållande av produktion och produktionskapacitet som erfordras för att trygga försörjningsberedskapen i fråga om medicinsk röntgenfilm och fotosättningspapper.

ÖEF har med skrivelse den 21 januari 1980 överlämnat ett avtal som tecknats med Ceaverken AB under angivna förutsättningar och hemställt om att erforderliga medel skall ställas till förfogande. Avtalet gäller under förutsättning av statsmakternas godkännande.

Jag förordar att det totala medelsbehovet på högst 5,1 milj. kr. som ÖEF:s avtal med Ceaverken AB omfattar tillgodoses dels genom omprioriteringar inom ramen för redan anvisade investeringsmedel över statsbudgeten, dels genom att ytterligare medel ställs till ÖEF:s förfogande. Genom omprioriteringar inom programmet *Kemiska produkter m. m.* beräknar jag att 2 milj. kr. som för budgetåret 1979/80 anvisats för beredskapslagring av kemikalier under investeringsanslaget *Lagring för beredskapsändamål* skall kunna frigöras. Av budgettekniska skäl måste nya anslag tas upp på tilläggsbudget för omprioriteringen till försörjningsberedskapslån. Motsvarande belopp kommer inte att utnyttjas under anslaget *Lagring för beredskapsändamål*. Det resterande medelsbehovet av 3,1 milj. kr. bör tillgodoses genom att ytterligare medel anslås på tilläggsbudget.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Försörjningsberedskapslån* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ett investeringsanslag av 5 100 000 kr.

Bilaga 9

Utdrag
ARBETSMARKNADSDEPARTEMENTET PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1980-03-20

Föredragande: statsrådet Wirtén såvitt avser punkterna 1, 2 och 3;
statsrådet Andersson såvitt avser punkten 4

**Anmälan till tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80
såvitt avser arbetsmarknadsdepartementets verksamhetsområde**

DRIFTBUDGETEN**TOLFTE HUVUDTITELN****A. Arbetsmarknadsdepartementet m. m.**

[1] **A 2. Kommittéer m. m.** Under denna rubrik har på statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisats ett reservationsanslag av 13 758 000 kr., varav 6 686 000 kr. till anslagsposten Övrig utredningsverksamhet. Under tiden juli–december 1979 har utbetalats närmare 6 milj. kr. från anslagsposten. Återstoden beräknas inte räcka till för att täcka kostnaderna för utredningsverksamheten under resten av budgetåret. Jag räknar med ett ytterligare medelsbehov av 4,5 milj. kr. till anslagsposten Övrig utredningsverksamhet under innevarande budgetår.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Kommittéer m. m.* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 4 500 000 kr.

B. Arbetsmarknad m. m.

[2] **B 2. Bidrag till arbetsmarknadsutbildning.** På statsbudgeten för budgetåret 1979/80 har under ifrågakvarande anslag anvisats sammanlagt 2 138 668 000 kr. Medlen förs över till arbetsmarknadsutbildningsfonden, vilken därutöver också tillförs medel från arbetsgivare i enlighet med lagen (1975: 335) om arbetsgivaravgift till arbetsmarknadsutbildningen. Från fonden bestrids kostnaderna för delprogrammet Arbetsmarknadsutbildning inom programmet Yrkesmässig och geografisk rörlighet.

Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) hemställde i skrivelse den 2 november 1979 att ytterligare 800 milj. kr. skulle anvisas under anslaget. Efter förslag av regeringen (prop. 1979/80: 101, AU 1979/80: 15, rskr 1979/80: 159) har riksdagen sedermera på tilläggsbudget II för budgetåret 1979/80 anvisat 629 milj. kr. under anslaget. Av detta belopp avsågs enligt propositionen 200 milj. kr. att täcka överskjutande utbetalningar från budgetåret 1978/79. Resterande 429 milj. kr. avsågs dels utgöra kompensation för höjda utbildningsbidrag (enligt nya regler från den 1 juli 1979), dels täcka kostnaderna för en beräknad ökning av antalet utbildningsveckor. I propositionen anmäldes att frågan om ökade anslag till skolöverstyrelsen (SÖ) fick anstå i avvaktan på ett bättre underlag för medelsberäkningen.

Med skrivelse den 4 februari 1980 har SÖ överlämnat en promemoria med närmare beräkningar av medelsbehovet för verksamheten under 1979/80. Av promemorian framgår följande.

SÖ har i sin anslagsframställning för budgetåret 1979/80 beräknat medelsbehovet utifrån antagandet att inga väsentliga förändringar med avseende på yrkesinriktning och lokalisering av utbildningen skulle ske jämfört med budgetåret 1977/78.

Ett stort antal utbildningar har dock ändrats till innehåll och omfattning och även lokaliseringen har påverkats t. ex. genom inrättande av filialer till AMU-center. För att tillgodose behovet av arbetsmarknadsutbildning för arbetslösa ungdomar beräknas 15 milj. kr. för köp av utbildning hos andra utbildningsanordnare.

Som en följd av beställningar från AMS har utbildningskapaciteten utökats med ca 12 % från 1977/78 till andra halvåret 1979. Ökningarna har bl. a. gällt allmän teoretisk preparandkurs, svenska för invandrare, kurser inom tillverkning och maskinskötsel, transport och kommunikation samt servicearbete. Det ytterligare medelsbehovet till följd av den redovisade kapacitetsökningen, inkl. nämnda 15 milj. kr., beräknas sålunda till totalt 95 milj. kr.

Till följd av träffade löneavtal, som ej kunde beaktas i anslagsframställningen beräknar SÖ ett ökat medelsbehov för lönekostnader med sammanlagt 55 milj. kr. Därtill beräknar SÖ ett ytterligare medelsbehov av 55 milj. kr. som kompensation för att arbetsmarknadsutbildningsfonden till följd av övergång till det statliga lönesystemet (SLÖR) under innevarande budgetår kommer att belastas med tretton månadslöneutbetalningar mot normalt tolv.

Föredraganden

De beräkningar som SÖ nu har redovisat visar att ett belopp av 110 milj. kr. behöver tillföras fonden för att täcka kostnader för avtalsenliga lönehöjningar och vissa kostnader som uppstår i samband med övergången till SLÖR. Jag förordar att så sker genom anslag på tilläggsbudget III för budgetåret 1979/80.

I fråga om det återstående beloppet, eller 95 milj. kr., är beräkningsunderlaget fortfarande osäkert. Jag kan därför inte biträda SÖ:s yrkande på denna punkt. Jag räknar således med att den planerade utbildningsvolymen skall kunna genomföras med nuvarande anslagsbelopp inkl. det tilläggsanslag som jag nyss har förordat. Skulle det emellertid visa sig att tillgängliga medel vid budgetårets utgång inte täcker utbetalningarna får frågan om hur ett eventuellt underskott skall täckas tas upp när belastningen på fonden under budgetåret 1980/81 kan närmare överblickas.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Bidrag till arbetsmarknadsutbildning* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ett anslag av 110 000 000 kr.

C. Arbetsmiljö

[3] **C 8. Bidrag till yrkesinriktad rehabilitering.** Under denna rubrik har på statsbudgeten för innevarande budgetår förts upp ett anslag av 214 milj. kr. Härav har under delprogrammet Arbetsmarknadsinstitut beräknats 206 850 000 kr. För lönekostnader avseende personal vid arbetsmarknadsinstitutet har beräknats 105 365 000 kr. och för lokalkostnader 23 500 000 kr.

Medlen disponeras av AMS för överföring till arbetsmarknadsutbildningsfonden.

Föredraganden

Våren 1979 beslutade riksdagen (prop. 1978/79: 73, AU 1978/79: 20, rskr 1978/79: 186) om grunder för inrättande av arbetsmarknadsinstitut inom arbetsmarknadsverket och anvisade samtidigt – på grundval av förslag i budgetpropositionen för 1979/80 – medel för verksamheten.

AMS har i skrivelse till arbetsmarknadsdepartementet den 25 januari 1980 – i enlighet med vad jag anförde i budgetpropositionen för 1979/80 – närmare beräknat lönekostnaderna för personal vid arbetsmarknadsinstitutet under institutets första verksamhetshalvår.

Enligt styrelsens beräkning kommer utgifterna för löner till personalen att uppgå till 113,4 milj. kr., vilket innebär en merkostnad om ca 8 milj. kr. i förhållande till därför anvisade medel. Till grund för styrelsens beräkning ligger det löneläge som gäller från den 1 november 1979, en uppräkningsmedel på ca 4,2 milj. kr. jämfört med tidigare lönenivå. Däremot har inte medräknats kostnader för läkar- och styrelsearvoden, korttidsvikarier på vissa funktioner och heller inte lönetillägg och L-ATF-medel.

Kostnaderna under igångsättningskedet beror dock i hög grad på i vilken takt vakanta tjänster kan tillsättas och övertalig personal ompla-

ceras. Enligt AMS bedömning kommer inbesparingar på icke tillsatta tjänster att balansera dessa kostnader och även löneomräkningen den 1 november 1979 om 4,2 milj. kr. Utöver anvisade medel 105 365 000 kr. skulle därför erfordras ytterligare 3,9 milj. kr. för löner. För egen del beräknar jag behovet av ytterligare medel härför till 3 milj. kr.

I budgetpropositionen för 1979/80 har beräknats 23,5 milj. kr. för lokal-kostnader.

Arbetsmarknadsinstitutens lokaler har i stor utsträckning övertagits från tidigare huvudmän. Regeringen har genom beslut den 17 maj, 16 augusti och 13 december 1979 godkänt avtal som statens förhandlingsnämnd träffat med berörda huvudmän för arbetsvårdsinstitut resp. arbetspsykologiska institut bl. a. om överlåtelse av lokaler m. m.

Kostnaderna för övertagna lokaler uppgår enligt AMS beräkningar till 24,6 milj. kr. inkl. engångskostnader för vissa investeringar i dessa lokaler. Som jag närmare redovisat i prop. 1979/80: 93 om vissa kompletterande åtgärder i fråga om anställning med lönebidrag, yrkesinriktad rehabilitering m. m., tillkommer kostnader för nytillförhyrningar och lokalförändringar, som blir en följd av att verksamheten decentraliseras. Dessa kostnader beräknas uppgå till 3,5 milj. kr. under budgetåret 1979/80, inberäknat engångskostnader för förändring av övertagna lokaler. Sammanlagt beräknar AMS att lokalkostnaderna kommer att uppgå till 27,5 milj. kr. för budgetåret 1979/80.

En relativt omfattande förläggingsverksamhet – elevinternat – har tagits över till institutorganisationen. Enligt AMS kan utgifterna för dessa beräknas uppgå till 3,1 milj. kr. under budgetåret 1979/80.

Sammantaget beräknar således AMS att kostnaderna för lokaler kommer att överstiga härför beräknade medel med 7,1 milj. kr.

Jag beräknar den sammantagna merkostnaden för arbetsmarknadsinstitutens verksamhet under budgetåret 1979/80 till 10 100 000 kr.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Bidrag till yrkesinriktad rehabilitering* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ett anslag av 10 100 000 kr.

D. Invandring m. m.

[4] D 3. Åtgärder för invandrare. Under anslagsposten Bidrag till stiftelsen Invandartidningen har i statsbudgeten för innevarande budgetår under denna rubrik anvisats ett reservationsanslag av 2 925 000 kr.

Stiftelsen Invandartidningen

I skrivelse den 4 februari 1980 har stiftelsen Invandartidningen hem-

ställt om bl. a. ytterligare statsbidrag med 216 000 kr. under innevarande budgetår i syfte att täcka ett beräknat underskott i verksamheten. De allmänna kostnadsstegringarna och oförutsedda prishöjningar på för verksamheten vitala områden har inte kunnat motsvaras av tillräckligt stora intäktsökningar.¹⁾

Föredraganden

Invandrartidningen har sedan starten år 1967 visat sig vara ett effektivt medel för samhällets information till invandrare. I samband med 1975 års invandrapolitiska beslut gjorde riksdagen i ett vidare sammanhang en positiv bedömning av verksamhetens inriktning. Det är angeläget att stiftelsen ges resurser så att verksamheten kan bedrivas i huvudsakligen samma omfattning som hittills.

Mot denna bakgrund och med hänsyn bl. a. till den för tidningsverksamheten ogynnsamma kostnadsutvecklingen förordar jag att statsbidraget till stiftelsen Invandrartidningen för innevarande budgetår höjs med 150 000 kr. till sammanlagt 3 075 000 kr. Härav utgörs 85 000 kr. av ett engångsbidrag för att täcka vissa investeringskostnader i samband med flyttning till nya lokaler.

Mot bakgrund av vad jag har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Åtgärder för invandrare* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kr.

¹⁾ Frågan om bidrag till stiftelsen Invandrartidningen för budgetåret 1980/81 behandlas i regeringens proposition 1979/80: 94.

Bilaga 10

BOSTADSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1980-03-20

Föredragande: statsrådet Danell

Anmälan till tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80
såvitt avser bostadsdepartementets verksamhetsområde

DRIFTBUDGETEN**TRETTONDE HUVUDTITELN****D. Lantmäteri- och kartväsendet**

D 7. Lantmäteriet: Täckning av förluster i förrätningsverksamheten. Något anslag för detta ändamål har inte tagits upp i statsbudgeten för budgetåret 1979/80.

Kostnaderna för lantmäteriets förrätningsverksamhet skall i princip täckas av avgifter som tas ut av sakägare enligt lantmäteritaxan (1971: 1101, omtryckt 1976: 491, ändrad senast 1979: 1070). För verksamheten disponeras ett formellt s. k. 1 000-kronorsanslag, anslaget D 2. Lantmäteriet: Förrätnings- och uppdragsverksamhet. Anslaget får inte visa upp någon belastning vid utgången av budgetåret.

Förrätningsverksamheten har under senare år, trots stora taxehöjningar, gått med förlust. Det balanserade underskottet i verksamheten uppgick vid utgången av budgetåret 1976/77 till nära 20 milj. kr. Riksdagen anvisade på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 (prop. 1977/78: 101, CU 1977/78: 10, rskr 1977/78: 135) ett förslagsanslag av 22 milj. kr. för att täcka detta underskott jämte ränta. En ytterligare förlust om 8,8 milj. kr. redovisades per den 31 december 1977. Riksdagen anvisade på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1978/79 (prop. 1978/79: 101, CU 1978/79: 8, rskr 1978/79: 140) ett anslag av 10,2 milj. kr. för täckning av detta underskott jämte ränta.

Statens lantmäteriverk (LMV) har i förslag till anslagsframställning för budgetåret 1980/81 konstaterat en förlust av 8,4 milj. kr. av förrätningsverksamheten per den 31 december 1978. Den taxehöjning som skedde fr. o. m. den 1 januari 1978 har förutsatts ge full kostnadstäckning i verk-

samheten under kalenderåret 1978. LMV hemställer därför att bidrag ges till förlusten per den 31 december 1978 med 8.4 milj. kr. jämte ränta fram till utbetalningstidpunkten.

Föredraganden

Kravet på full kostnadstäckning i lantmäteriets förrättningsverksamhet innebär givetvis att avgifterna enligt lantmäteritaxan skall sättas så att förlust inte uppkommer. Mot bakgrund av de senaste årens stora taxehöjningar har det emellertid enligt min mening inte varit möjligt att täcka den nu aktuella förlusten genom en i motsvarande mån ökad höjning av avgifterna år 1980. En sådan åtgärd skulle innebära att taxan per den 1 januari 1980 skulle ha behövt höjas med ca tio procentenheter utöver de höjningar som bedömts erforderliga i syfte att erhålla kostnadstäckning för verksamheten t. o. m. budgetåret 1980/81.

Regeringen har på min föredragning beslutat om höjning av lantmäteritaxan fr. o. m. den 1 januari 1980, sakersättningarna med ca 28% och tidersättningarna med ca 13%. Taxan har beräknats ge balans mellan intäkter och kostnader i verksamheten t. o. m. budgetåret 1980/81. Jag anser att taxehöjningen är oroväckande stor mot bakgrund av de taxehöjningar som regeringen har genomfört under senare år. Jag avser därför föreslå regeringen att en utredningsman får i uppgift att se över lantmäteritaxan. Uppgiften bör bli att dels utvärdera de taxepinciper som tillämpas, hur de uppfylls och om beräkningsmetoderna är godtagbara samt bedöma möjligheterna till ökad produktivitet, dels föreslå lämpliga ändringar i taxesättningen.

Jag tillstyrker sålunda LMV:s hemställan och förordar ett tilläggsanslag av 9,9 milj. kr. för att täcka förlusten. Anslaget svarar mot den beräknade förlusten i verksamheten under tiden den 1 januari – den 31 december 1978, 8.4 milj. kr., jämte räntekostnader för rörlig kredit på beloppet fr. o. m. den 1 januari 1979 fram till den tidpunkt då medel beräknas kunna ställas till förfogande.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Lantmäteriet: Täckning av förluster i förrättningsverksamheten* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ett förslagsanslag av 9 900 000 kr.

Bilaga 11

INDUSTRIDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1980-03-20

Föredragande: statsrådet Åsling såvitt avser punkterna 1–8 och 10–11,
statsrådet Petri såvitt avser punkt 9

**Anmälan till tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80
såvitt avser industridepartementets verksamhetsområde**

DRIFTBUDGETEN**FJORTONDE HUVUDTITELN****A. Industridepartementet m. m.**

[1] **A 3. Kommittéer m. m.** Under denna rubrik har i statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisats ett reservationsanslag av 20 milj. kr. Vid budgetårets ingång fanns en reservation på anslaget av 11 342 140 kr. På tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 (prop. 1979/80: 25 bil. 11, NU 1979/80: 16, rskr 1979/80: 114) har anvisats ytterligare 26,3 milj. kr. Vid utgången av februari 1980 hade av anslaget förbrukats 45 129 751 kr. Detta innebär att det under anslaget finns tillgängligt 12 512 389 kr.

En genomgång har visat att tillgängliga medel inte räcker för de anspråk som ställs på utredningsverksamheten under resten av detta budgetår. Kostnaderna för reaktorsäkerhetsutredningen (I 1979: 07) och konsekvensutredningen (I 1979: 08) beräknas sålunda sammanlagt uppgå till ca 7,5 milj. kr., varav hittills 6 015 600 kr. har utbetalats. Vidare medför det stora antal utredningar som tillsattes under första hälften av år 1979 nu kostnader som inte kunde förutses när medelsbehovet under anslaget beräknades. Bland dessa utredningar kan nämnas, oljeersättningsdelegationen (I 1979: 01), försvarsmaterielindustriutredningen (I 1979: 02), utredningen (I 1979: 10) om myndighetsorganisationen inom energiområdet m. m., industristödsutredningen (I 1979: 17) och utredningen (I 1979: 18) om skogsindustrins virkesförsörjning. Härtill kommer också kostnader för olika undersökningar och utredningar som utförs på departementets föranstaltande, främst gäller detta frågor med anslutning till varvsindustrin.

Efter samråd med statsrådet Petri beräknar jag det ytterligare medelsbehovet till 13,5 milj. kr.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Kommittéer m. m.* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 13 500 000 kr.

[2] **A 4. Extra utgifter.** Under denna rubrik har i statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisats ett reservationsanslag av 385 000 kr.

Efter bedömning av kostnaderna för väntade utländska besök och bl. a. möten med de blandade kommissionerna för ekonomiskt, industriellt, tekniskt och vetenskapligt samarbete har jag funnit att anslaget innevarande budgetår bör tillföras ytterligare 67 000 kr.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Extra utgifter* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 67 000 kr.

B. Industri m. m.

[3] **B 19. Kostnader för statsstödd exportkreditgivning genom AB Svensk Exportkredit.** Under denna rubrik har i statsbudgeten för innevarande budgetår tagits upp ett förslagsanslag av 15 milj. kr.

Enligt riksdagens beslut (prop. 1977/78: 155 bil. 3, NU 1977/78: 73, rskr 1977/78: 379) får AB Svensk Exportkredit (SEK) inom en ram av 10 000 milj. kr. lämna exportkrediter eller utfästelser därom under en försöksperiod från den 1 juli 1978 till den 30 juni 1981. Löften om statsstödd kredit som ännu inte har accepterats av kunderna avräknas mot den beslutade ramen med f. n. 25%. Efter riksdagens beslut i december 1978 ingår numera även export av nybyggda fartyg i försöksverksamheten (prop. 1978/79: 49, NU 1978/79: 14, rskr 1978/79: 115).

Reglerna för kreditgivningen återfinns i förordningen (1978:404) om exportkreditfinansiering med statligt stöd, m. m. (ändrad 1978:996). Villkoren för krediterna skall stå i överensstämmelse med den överenskommelse om riktlinjer för begränsning av statligt stöd till exportkreditgivning som Sverige har biträtt, den s. k. consensusöverenskommelsen, samt med tillämpningen av överenskommelsen. SEK:s kostnader vad gäller skillnaden mellan upp- och utlåningsräntor samt kursförluster ersätts av staten. SEK har att inkomma med framställning om kostnadstäckning för räntedifferenser och eventuella realiserade kursförluster till regeringen årsvis i efterskott. Kostnaderna belastar detta anslag.

Per den 1 juli 1979 uppgår utestående löften om statsstödd exportkredit till 4 880 milj. kr. Därutöver har avtal om exportkrediter träffats till ett sammanlagt belopp av 1 301 milj. kr. varav 250 milj. kr. har utbetalats. Av

den totala ramen på 10 000 milj. kr. hade vid den tidpunkten 2 521 milj. kr. avräknats. Utnyttjandet har därefter ökat snabbt.

SEK har i skrivelse den 8 februari 1980 anhållit om en ökning av totalramen för exportkreditgivning från 10 000 milj. kr. till 18 000 milj. kr. under försöksperioden. I skrivelsen framhålls bl. a. att behovet av refinansiering av statsstödda exportkrediter för fartyg kommer att bli betydligt mer omfattande än tidigare bedömningar har pekat på. Vidare förutses en allmän ökning av behovet av refinansiering av statsstödda exportkrediter utöver det som förutsattes i det ursprungliga beslutet. SEK understryker i en särskild skrivelse den 20 februari 1980 att behovet av statsstödda exportkrediter nu ökar snabbare och hemställer om en ökning till 20 000 milj. kr. Sålunda beräknar SEK att vid försöksperiodens slut 6 000 milj. kr. av ramen kan behöva utnyttjas för refinansiering av fartygskrediter. Krediter för export till Folkrepubliken Kina resp. Sovjetunionen beräknas ta vardera 2 000 milj. kr. i anspråk. Tillsammans med ett behov för övriga krediter på 9 000 milj. kr. och en reserv på 1 000 milj. kr. beräknas behovet av totalram till 20 000 milj. kr. Av totalramen var den 20 februari 1980 sammanlagt 5 870 milj. kr. utnyttjade. De affärer som är under behandling visar enligt SEK att ramutnyttjandet kan öka snabbt den närmaste tiden.

Efter remiss har yttranden över skrivelsen av den 8 februari 1980 inkommit från fullmäktige i riksbanken och fullmäktige i riksgäldskontoret samt från nämnden för fartygskreditgarantier (FKN). *Fullmäktige i riksbanken* ifrågasätter SEK-systemets omfattande subventionering av en del av Sveriges export och den styrning till vissa länder, främst utvecklingsländer och statshandelsländer, som systemet medför. Det finns vidare enligt fullmäktige anledning att mer ingående pröva argumentet att Sverige måste följa andra länders subventionerade kreditvillkor när subventionsinslaget tenderar att öka. Fullmäktige förordar att en översyn av systemet görs och att det därvid övervägs om subventioneringsgraden bör sänkas. En vidgning av ramen bör enligt fullmäktige anstå tills denna översyn har gjorts. *Fullmäktige i riksgäldskontoret* har inte något att erinra mot bifall till SEK:s framställning och förutsätter att SEK i största möjliga utsträckning söker finansiering utomlands. *FKN*, som tillstyrker SEK:s begäran, framhåller att behovet av finansiering av fartygsexport är svårbedömt men godtar SEK:s bedömning att 6 000 milj. kr. av ramen behöver utnyttjas för detta ändamål. *FKN* förutsätter att den av SEK yrkade reservramen på 1 000 milj. kr. skall kunna utnyttjas för fartygsfinansiering om det behövs.

För egen del vill jag anföra följande. Statsstödda exportkrediter genom SEK har nu lämnats sedan den 1 juli 1978. Systemet har utnyttjats mer än vad som förutsågs när det infördes. Vidare har genom riksdagens beslut refinansiering av fartygskrediter med 2 500 milj. kr. inkluderats i ramen. Utvecklingen har lett till en markant ökning av SEK:s finansiering av exportkrediter. Särskilt anmärkningsvärt har varit den stora volymen löften som har begärts i samband med företagens offerter på exportmarkna-

der. Den snabba ökningen av marknadsräntorna för flertalet valutor hittills under försöksperioden har lett till att subventionsåtagandet från statens sida har ökat. Det har hittills inte gått att få förståelse bland andra länder för en höjning av de lägsta räntesatser som får tillämpas enligt den s. k. consensusöverenskommelsen. Ett utredningsarbete med sikte på en begränsning av subventionsinslaget pågår dock inom överenskommelsens ram. Med hänsyn till det starka behovet för svensk industri att ha tillgång till konkurrenskraftig finansiering av exportfordringarna förordar jag trots det ökade subventionsinslaget att ramen nu utökas. Eftersom bara drygt ett år återstår av försöksperioden bör en ökning av ramen från 10 000 milj. kr. till 18 000 milj. kr. vara tillräcklig. Jag vill vidare nämna att jag avser att inom kort återkomma till regeringen i fråga om utvärdering av försöksverksamheten. Jag kommer i det sammanhanget att ta upp de frågor som fullmäktige i riksbanken har väckt i sitt remissyttrande. Jag vill erinra om att regeringen redan nu har möjlighet att ändra villkoren inom ramen för våra internationella åtaganden.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att medge att statsstödd exportkredit genom AB Svensk Exportkredit lämnas inom en ram av 18 000 000 000 kr.

[4] **Garanti för lån till ett aktiebolag för miljöskyddsfrågor.** Miljöskydd i vid bemärkelse har blivit en internationellt intressant fråga. Under senare år har ett antal konventioner undertecknats som reglerar den marina miljön. Den viktigaste av dessa är den s. k. MARPOL 1973 CONVENTION som reglerar utsläpp av såväl olja som kemikalier, toalettavfall och fast avfall. MARPOL-konventionen är en serie genom FN:s försorg upprättade rekommendationer till medlemsländerna om hur de bör agera i marina miljöskyddsfrågor. Konventionen har visserligen hittills ratificerats av endast ett fåtal stater, men den har lett till att ett antal regionala konventioner har slutits som är inriktade på att begränsa alla slags utsläpp.

Miljövårdsfrågor har tidigt rönt ett stort intresse i Sverige. På många områden anses Sverige också vara ett föregångsland. Världens första miljövårdskonferens anordnades också i Sverige år 1972.

Svensk teknik inom miljöskyddsområdet ligger långt framme. Mot denna bakgrund har idén fötts att på ett organiserat sätt dels förmedla och erbjuda svenskt kunnande och utbildning i miljöskyddsfrågor, dels marknadsföra svenska systemlösningar för miljöskydd.

Under hösten 1978 ägde ett antal möten rum med representanter för Svenska Varv AB, sjöbefälsskolan i Malmö, Malmö kommun och svenska tillverkare av miljöskyddsutrustning för att diskutera möjligheterna till bildande av någon form av paraplyorganisation. I detta syfte bildade Svenska Varv Utveckling AB ett särskilt bolag för miljöskyddsfrågor, Swedish Environmental Protection Services AB (SEPS).

Ett dotterbolag till Svenska Varv, Karlskronavarvet AB, och dess dotterbolag Göteverken Sölvesborg AB hade sedan lång tid undersökt vissa produkter och affärsidéer inom miljöområdet. Efter en omstrukturering av verksamheten inom Svenska Varv Utveckling övertog Karlskronavarvet ansvaret för SEPS.

Den 1 september 1979 sålde Karlskronavarvet SEPS till en för detta ändamål bildad ekonomisk förening för SEPS. Medlemmar i denna ekonomiska förening är ett antal industri- och konsultbolag. Medlemskap i föreningen erhåller varje bolag som betalar in en medlemsavgift på 10 000 kr. Varje medlem har dessutom förpliktigt sig att ställa borgen på 25 000 kr. för lån som SEPS upptar i svensk bank.

SEPS har till syfte att samverka med statliga organ, svensk och utländsk industri samt internationella miljövårdsorgan för att utveckla, konstruera och marknadsföra system och produkter som syftar till att förebygga resp. åtgärda miljöskador orsakade av olika typer av föroreningar. SEPS tecknade under föregående år ett avtal med Förenta Nationernas Ekonomiska och sociala kommission för Asien och Stilla havsområdet (ESCAP). Avtalet betecknas ESCAP-1. Det omfattar ett biståndsprogram under ett år, varvid nationella seminarier i miljövärd skall genomföras av SEPS i ett dussintal asiatiska länder, likaså ett större regionalt seminarium i Bangkok, Thailand och ett antal demonstrationer och produktpresentationer i Sverige med representanter för ESCAP-länderna inbjudna. Ett avslutande seminarium äger rum i Sverige i augusti år 1980. Efter ansökan från Svenska Varv beslutade regeringen den 17 maj 1979 att täcka kostnaderna för att genomföra ESCAP-1 avtalet genom att anvisa 2,5 milj. kr. från anslaget G 7. Bidrag till Svenska Varv AB för alternativ produktion.

Jag ser positivt på samarbete mellan svenska företag för att öka den svenska exporten. SEPS erbjuder goda möjligheter för att på ett organiserat sätt dels förmedla och erbjuda svenskt kunnande och utbildning i miljöskyddsfrågor, dels marknadsföra svenska systemlösningar och däri ingående produkter för miljöskydd. Enligt min mening bör SEPS möjligheter till exportframgångar öka om bolaget i sin verksamhet kompletterar industri- och konsultbolagens resurser och erfarenheter på miljösidan med den offentliga sektorns kunskaper på miljövärd- och exportområdena.

Verksamheten inom SEPS beräknas under den första treårsperioden inte kunna generera tillräckligt med intäkter för att täcka kostnaderna för bolagets verksamhet. För att finansiera verksamheten har medlemmarna i den ekonomiska föreningen för SEPS förbundit sig att ställa borgen på 25 000 kr. per medlem för lån som SEPS upptar i svensk bank. Medlemmarnas totala borgensåtagande för en treårsperiod räknat från den 1 januari 1980 är begränsat till 5 milj. kr. Mot bakgrund av vad jag just har anfört anser jag att även staten bör medverka till att SEPS får tillräckliga ekonomiska resurser genom att lämna en garanti för lån upp till 5 milj. kr. jämte ränta som tas upp av SEPS under perioden 1980–1983. I likhet med andra

statliga kreditgarantier bör en garantiavgift av 1 % av beloppet utgå. Den statliga garantin bör tas i anspråk i samma takt och ungefärligen på samma villkor som medlemmarna i den ekonomiska föreningen för SEPS ställer borgen. Det bör ankomma på regeringen att träffa avtal med bolaget om de närmare villkoren för statens borgensåtagande. Jag hemställer alltså att regeringen föreslår riksdagen att bemyndiga fullmäktige i riksgäldskontoret att ikläda staten den nämnda garantin. Denna bör ställas till förfogande till ett aktiebolag för miljöskyddsfrågor, eftersom jag har inhämtat att ägarna till SEPS avser att byta namn på aktiebolaget.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att bemyndiga fullmäktige i riksgäldskontoret att ikläda staten garanti för lån till ett aktiebolag för miljöskyddsfrågor med högst 5 000 000 kr. jämte ränta.

C. Regional utveckling

[5] C 1. **Regionalpolitiskt stöd: Bidragsverksamhet.** Under denna rubrik har i statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisats ett förslagsanslag av 423,3 milj. kr.

Riksdagen beslöt våren 1979 att som sin mening ge regeringen till känna vad näringsutskottet hade anfört om inrättande av två särskilda utvecklingsbolag och anvisade till regionala utvecklingsbolag för budgetåret 1979/80 under fonden för statens aktier ett investeringsanslag av 10 milj. kr. (NU 1978/79: 415).

Näringsutskottet har uttalat följande (NU 1978/79: 59 s. 42, rskr 1978/79: 415).

I motionen 1978/79: 2427 (s) föreslås vidare bl. a. att produktutvecklingsverksamheten främst i de mindre och medelstora företagen stimuleras genom försöksverksamhet med särskilda utvecklingsbolag. Dessa skall utgöra instrument för ett mera aktivt samhälleligt deltagande, även ägar-mässigt, i hela utvecklingsprocessen från idé till färdig produkt. Utskottet tillstyrker att sådana bolag bildas. Verksamheten bör samordnas med de regionala utvecklingsfonderna. Enligt utskottets mening bör verksamheten lokaliseras till Västerbottens och Jämtlands län. För verksamheten bör anvisas 5 milj. kr. för vardera bolaget, dvs. totalt 10 milj. kr.

Efter riksdagens beslut har frågan beretts vidare inom industridepartementet. En promemoria med förslag om verksamhetsinriktning, finansiering och organisatorisk uppbyggnad av de beslutade bolagen har utarbetats. Promemorian har utarbetats av direktören Gunnar Sundwall, som på särskilt uppdrag biträtt inom departementet i denna fråga.

Jag avser att i det följande med utgångspunkt i promemorieförslaget ta upp frågan om ytterligare kapitaltillskott till bolagen. Vad gäller bolagens

inriktning, arbetsformer och organisation är det frågor som det ankommer på regeringen att med utgångspunkt i riksdagens beslut ta ställning till.

För riksdagens information bör dock följande redovisning lämnas i dessa frågor.

Inriktning av bolagens verksamhet

Syftet med de särskilda utvecklingsbolagen bör enligt promemorian vara att skapa ny sysselsättning genom att främja industriell och kommersiell utveckling inom resp. län. Bolagens uppgift bör vara att

- stödja etablering av företag i syfte att exploatera uppfinningar eller andra affärsidéer,
- stödja befintliga företag i syfte att säkerställa fortsatt expansion eller åstadkomma möjlig sådan,
- underlätta generationsväxlingar, ägarbyten eller rekonstruktioner så att företag med goda framtidsutsikter skall kunna leva vidare.

I promemorian betonas att bolagen bör arbeta efter företagsekonomiska grunder och vinstbegrepp. Bolagens driftkostnader bör finansieras med avkastningen från bolagens arbetande kapital. Samtidigt kommer verksamheten att medföra avsevärda risktaganden i de konkreta affärsprojekten eftersom bolagens uppgift är att medverka i utvecklingsprojekt med hög teknisk och kommersiell risk. Man får därför räkna med att bolagen kommer att åsamkas förluster i åtskilliga projekt. Mot denna bakgrund bör inte bolagen belastas med krav om utdelning till staten. Kravet på affärsmässighet innebär vidare att bolagen inte skall driva verksamhet som på sikt beräknas bli olönsam eller stödja sådan verksamhet. Verksamhet som är önskvärd från samhällsliga utgångspunkter men som är företagsekonomiskt olönsam bör bolagen medverka i enbart efter särskilt uppdrag från statsmakterna och mot särskild ersättning.

Jag ansluter mig i huvudsak till promemorians förslag till inriktning av bolagens verksamhet. Enligt min uppfattning har regionala utvecklingsbolag en viktig uppgift att fylla i Jämtlands och Västerbottens län genom att bidra till en utbyggnad inom industrin och därmed också nya arbetstillfällen. Jämtlands län har en outvecklad industristruktur med låg andel sysselsatta inom industrin. Dessutom finns betydande strukturella problem inom den befintliga industrin i såväl Jämtlands som Västerbottens län. Båda länen har också relativt sett låga yrkesverksamhetsgrader och en i förhållande till övriga riket hög arbetslöshet. Behovet av industriell förnyelse och ökad industrisysselsättning är stort i båda länen.

Det långsiktiga arbetet med att förbättra den industriella strukturen åvilar länsstyrelsen och den regionala utvecklingsfonden i länen. Utvecklingsbolagens verksamhet bör vara av kompletterande natur genom att ta till vara konkreta utvecklingsprojekt och bidrar till att förverkliga dem. Utvecklingsbolagen bör till grund för sitt arbete lägga myndigheternas

beslut om den regionala utvecklingen så att bolagens verksamhet sker i samklang med övriga åtgärder som statsmakterna vidtar för att utveckla näringslivet inom dessa län.

Riksdagens nyssnämnda beslut år 1979 innebär att huvudinriktningen för de båda bolagen skall vara produktutveckling. Jag kan därför inte ansluta mig till promemorians förslag att stödinsatserna i princip skall omfatta även redan existerande företag utan samband med produktutveckling. Enligt min mening bör tyngdpunkten i bolagens verksamhet ligga i att medverka till etablering av ny verksamhet som ger ökad sysselsättning genom att nya produkter tillförs redan existerande eller för ändamålet bildade företag. Insatser för redan existerande företag, utan samband med utveckling av nya produkter, bör därför komma i fråga endast i absoluta undantagsfall. Det finns annars risk för att bolagens kapital blir långsiktigt bundet i sådana åtgärder och att bolagens roll som nyskapare av produkter och sysselsättning upphör. Frågan om hur mindre och medelstora företag i allmänhet skall kunna erhålla eget kapital i tillräcklig omfattning bör lösas i annan ordning. Jag vill också erinra om möjligheterna att vid utbyggnader och nyetableringar i dessa län lämna regionalpolitiskt stöd inom offertstödet så att företagen kan täcka förluster som har samband med inkörningskostnader. Ett sådant stöd innebär indirekt en förstärkning av soliditeten i företagen. Frågan om statliga åtgärder vid företags obestånd bereds f. n. inom regeringskansliet.

Bolagens arbetsformer

I promemorian föreslås att utvecklingsbolagen skall stödja länets företag både personellt och finansiellt. Utvecklingsprocessen inrymmer många svårigheter. Idéer måste utvärderas med avseende på produktionsteknik, marknadsmöjligheter etc. Produktion skall organiseras. Investeringar skall finansieras liksom den löpande verksamheten från produktionsstarten till den tidpunkt då rörelsen ger vinst. Det tar ofta fem år eller mer, innan en produktidé har utvecklats till en vinstgivande verksamhet.

Promemorian pekar på att tillgång på ekonomiska resurser inte är den viktigaste förklaringen till framgång i produktutvecklingsarbete. Personligt engagemang och speciella entreprenöregenskaper är minst lika viktiga inslag i ett framgångsrikt egenföretagande. Utvecklingsbolagens medverkan i olika projekt förutsätts medföra ansvar som går utöver de finansiella åtagandena eftersom bolagen ofta kommer att engagera egen personal eller konsulter i uppläggning och genomförande av utvecklingsarbete. Engagemanget från utvecklingsbolagen bör ta sig uttryck i att bolagen bl. a. söker skapa lämpliga organisatoriska miljöer i vilka projekten kan planteras in. Sådana miljöer kännetecknas enligt utredaren av entreprenörvänligt klimat i vilket ansvarstagande och personligt risktagande uppmuntras.

Utvecklingsbolagen bör enligt promemorian med egen personal eller

genom konsulter vara beredda att stödja hela fasen från produktidé till det att produkten kommer ut på marknaden och ger avkastning. Målet bör vara att i första hand söka placera produktförslagen i etablerade företag där resurser och utvecklingskapacitet av olika slag redan finns tillgängliga. I vissa fall kan det vara nödvändigt att utvecklingsbolagen tar på sig huvudansvaret för arbetet.

Finansiering av utvecklingsprojekt som utvecklingsbolagen deltar i bör lösas i samverkan med t. ex. utvecklingsfonder, banker, styrelsen för teknisk utveckling och länsstyrelserna, som förmedlar regionalpolitiskt stöd. Formerna för utvecklingsbolagens finansiella engagemang bör avgöras från fall till fall. Stor frihet bör råda för utvecklingsbolagen när det gäller att finna den i varje enskilt fall lämpligaste formen. Utvecklingsbolagen bör t. ex. ha möjlighet att teckna aktier i andra företag, bilda särskilda företag för utveckling av produkter, teckna konvertibla skuldebrev, ge stöd mot avtal om royalty eller på annat sätt medverka till finansiering. Det skall vara utvecklingsbolagens målsättning att avveckla engagemangen när företaget kan fortsätta verksamheten vidare utan insatser från utvecklingsbolagen. Härigenom frigörs kapital för andra projekt. Utlösen av utvecklingsbolagen bör ske på förmånliga villkor och till i första hand företagets ägare. I andra hand bör aktier överlåtas till företagets anställda eller andra intressenter. Samtidigt bör utvecklingsbolagen få viss del i den värdetillväxt som uppkommer genom att utvecklingsprojekten har lyckats.

Jag delar den uppfattning som framförs i promemorian i dessa frågor och vill samtidigt framhålla vikten av att bolagen har möjlighet att välja arbetsformer och former för finansiella engagemang som lämpar sig bäst för det särskilda projektet. Detta förhållande ger bolagen styrka och motverkar byråkrati.

Organisation/Huvudmannaskap/Styrelse

Enligt promemorian bör bolagen undvika att bygga upp en stor personal. I stället bör de genom samarbete och samverkan ta till vara redan befintliga resurser inom och utom länen. Utvecklingsbolagen kommer att ha arbetsområden som gränsar till bl. a. regionala utvecklingsfonderna, länsstyrelserna, Stiftelsen Norrlandsfonden, Stiftelsen Industriellt Utvecklingscentrum i övre Norrland (IUC), Expolaris, Svetab Nord AB, Stiftelsen Industricentra m. fl. I promemorian framhålls att det bör vara en självklarhet för utvecklingsbolagen att utnyttja dessa och andra befintliga resurser för att undvika dubbelarbete och minimera de egna driftkostnaderna. Särskilt väsentligt är att utvecklingsbolagen har ett nära samarbete med de regionala utvecklingsfonderna. I promemorian förordas att utvecklingsbolagens kanslier om möjligt samlokaliseras med de regionala utvecklingsfondernas kanslier.

Jag delar synpunkterna i promemorian när det gäller behovet av ett nära samarbete mellan utvecklingsbolagen och andra befintliga institutioner och myndigheter.

I promemorian framhålls att det på sikt torde finnas behov av en samordning av de särskilda utvecklingsbolagen i Jämtlands och Västerbottens län och andra utvecklingsbolag, men i avvaktan på en slutlig lösning föreslås att staten förvaltar aktierna genom fonden för statens aktier till dess att ytterligare erfarenheter har vunnits.

Staten har i främst regionalpolitiskt syfte medverkat till att utvecklingsbolag har bildats inom stödområdena. Regioninvest i Norr AB verkar i hela Norrbotten. Dala Invests verksamhetsområde är begränsat till Ludvika och Borlänge kommuner. Vidare ingår både Jämtland och Västerbotten i Svetab Nords verksamhetsområde. Enligt min mening bör man tillgodogöra sig erfarenheterna av de redan verkande utvecklingsbolagen samt av de kommande utvecklingsbolagen i Jämtlands och Västerbottens län, innan frågan om att inrätta nya utvecklingsbolag tas upp till prövning. De nu nämnda bolagen har tillkommit under skilda omständigheter och har också delvis olika inriktningar. Även i fråga om huvudmannaskap har olika former valts. Först när erfarenheter vunnits från resp. utvecklingsbolags verksamhet kan behov av och former för samordning bedömas.

I promemorian föreslås att vardera bolags styrelse skall bestå avaju ledamöter varav en majoritet bör representera det län där bolaget verkar. I styrelsen bör ingå personer med industriell erfarenhet. Genom en sådan styrelserepresentation tillförs utvecklingsbolagen industrikunnande som blir tillgängligt också för utvecklingsbolagens samarbetspartner och därvid kommer utvecklingsprojekten till godo. Styrelsen bör i övrigt vara sammansatt så att den tillför utvecklingsbolagen ett brett kunnande. I promemorian föreslås följande sammansättning.

- en ledamot företräder central statlig organisation.
- en ledamot är resp. regional utvecklingsfonds verkställande direktör.
- en ledamot företräder vissa banker,
- en ledamot företräder landstinget,
- tre ledamöter med industrikunnande.

Jag delar uppfattningen om att styrelsen för utvecklingsbolaget bör ha förankring inom länet och att den bör tillföra bolaget kunnande på skilda områden. Jag avser därför att tillse att styrelsen utses i huvudsak efter de riktlinjer som utredaren har föreslagit. När det gäller frågan om formerna för bankernas eventuella medverkan i utvecklingsbolagens styrelser får närmare preciseringar anstå till dess ytterligare beslutsunderlag föreligger.

Finansiering

Förslaget i promemorian till finansiering av utvecklingsbolagen har utgångspunkt i att den ambitionsnivå som har angivits för utvecklingsbola-

gen inte står i paritet med de resurser som har ställts till förfogande. Promemorian förutsätter därför ytterligare medelstillskott från samhällets sida.

Mot denna bakgrund har överläggningar genomförts med landstingen i Jämtlands och Västerbottens län. Resultatet av dessa överläggningar är att vardera landstinget har utfäst sig att bidra med 1 milj. kr. per år under fem år till resp. utvecklingsbolag under förutsättning att staten utöver de tidigare anslagna medlen ställer ytterligare 25 milj. kr. till förfogande.

Överläggningar har genomförts också med vissa banker om deltagande i utvecklingsbolagen. Med anledning av dessa har Svenska Handelsbanken och Sundsvallsbanken i särskilt brev gjort följande utfästelse.

Vi är beredda att bidra vid tillskapandet av de tänkta utvecklingsbolagen. Det ligger i linje med våra intressen att verka för fortsatt näringslivsutveckling här i Norrland. Det ter sig naturligt att ett flertal frågor blir föremål för överläggningar, såsom formen för våra eventuella kapitaltillskott, liksom storleken av desamma. Även andra frågor måste naturligtvis bli föremål för överläggningar.

Jag delar uppfattningen att utvecklingsbolagen bör tillföras medel utöver de 10 milj. kr. som riksdagen redan har anslagit. Flera skäl talar för detta. Avsikten är att bolagens fortsatta verksamhet med utgifter för administrationskostnader och konsultinsatser samt finansiella engagemang i utvecklingsprojekt skall bekostas från avkastningen på de medel som bolagen erhåller i inledningsskedet. Särskilda tillskott eller årlig förlusttäckning bör inte kunna komma i fråga. Sannolikt kommer det normalt att ta flera år från det att bolagen har satsat medel i utvecklingsprojekt till dess de ger avkastning. Det är därutöver nödvändigt att bolagen har möjlighet att satsa i ett flertal projekt för att erhålla riskspridning. Det fordras också att utvecklingsbolagen har en sådan volym att avkastningen ger bolagen möjlighet att fortlöpande engagera sig i nya utvecklingsprojekt och därmed också utnyttja egen personal. Mot denna bakgrund bedömer jag att förslaget i promemorian om ett ytterligare medelstillskott om 25 milj. kr. till vardera bolaget under en femårsperiod som väl avvägt.

Formerna för landstingens kapitaltillskott bör regleras i ett särskilt avtal som bör godkännas av regeringen. Ytterligare överläggningar bör tas upp med bankerna om deras eventuella medverkan i utvecklingsbolagen och formerna för sådan medverkan. Eventuell medverkan från bankerna bör bekräftas genom särskilda avtal som regeringen godkänner.

Jag förordar alltså att vardera utvecklingsbolag tillförs 25 milj. kr. under en femårsperiod och att dessa medel räknas av mot den regionalpolitiska ramen för budgetåren 1979/80–1983/84 (prop. 1978/79: 112, AU 23, rskr 435). Medlen bör anvisas under förslagsanslaget Regionalpolitiskt stöd: Bidragsverksamhet.

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att godkänna vad jag förordat om finansiering av de regionala utvecklingsbolagen i Jämtlands och Västerbottens län.

D. Mineralförsörjning m. m.

Verksamheten vid Sveriges geologiska undersökning (SGU) bedrivs inom fyra program, nämligen Kartering, Information och dokumentation, Prospektering samt Speciella undersökningar. Medel för verksamheten anvisas över anslagen Sveriges geologiska undersökning: Geologisk kartering samt information och dokumentation. Sveriges geologiska undersökning: Prospektering m. m. och Sveriges geologiska undersökning: Utrustning. Anslagen är reservationsanslag. Under förslagsanslaget Sveriges geologiska undersökning: Uppdragsverksamhet redovisas uppdragsverksamheten vid SGU.

Sveriges geologiska undersökning

SGU har i skrivelse den 23 januari 1980 redovisat kostnadsökningar under budgetåret 1979/80 till följd av pris- och löneökningar.

Kostnaderna för höjda löner och traktamenten m. m. till SGU:s personal beräknas av SGU uppgå till sammanlagt 8 216 000 kr., varav dock 4 790 000 kr. avser personal som sysselsätts inom uppdragsverksamhet. SGU hemställer att återstående belopp – 3 426 000 kr. – anvisas till SGU. Härav bör 2 466 000 kr. utgå över anslaget Sveriges geologiska undersökning: Geologisk kartering samt information och dokumentation och 960 000 kr. över anslaget Sveriges geologiska undersökning: Prospektering m. m.

Kostnadsökningarna på grund av höjda priser på material beräknas av SGU uppgå till 3 107 000 kr., varav 2 353 000 kr. avser uppdragsverksamhet. Av återstoden – 754 000 kr. – bör 368 000 kr. utgå över anslaget Sveriges geologiska undersökning: Geologisk kartering samt information och dokumentation och 386 000 kr. över anslaget Sveriges geologiska undersökning: Prospektering m. m.

Under åttonde huvudtiteln finns uppfört förslagsanslaget Täckning av merkostnader för löner och pensioner m. m. Vissa av de av SGU angivna kostnadsökningarna är av sådant slag att de bör täckas från sistnämnda anslag. Regeringen har den 28 februari 1980 beslutat att över detta anslag anvisa ytterligare 2 992 000 kr. till SGU för budgetåret 1979/80.

[6] **D 1. Sveriges geologiska undersökning: Geologisk kartering samt information och dokumentation:** För detta ändamål har för budgetåret 1979/80 anvisats ett reservationsanslag av 30 816 000 kr., varav 299 000 kr. på tilläggsbudget I till statsbudgeten för innevarande budgetår. Under anslaget redovisas kostnader och intäkter för programmen Kartering och Information och dokumentation.

Föredraganden

Under detta anslag beräknar jag 235 000 kr. för ökade kostnader på grund av höjda löner och traktamenten m. m. för SGU:s personal.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Sveriges geologiska undersökning: Geologisk kartering samt information och dokumentation* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 235 000 kr.

[7] **D 3. Sveriges geologiska undersökning: Prospektering m. m.** För detta ändamål har för budgetåret 1979/80 anvisats ett reservationsanslag av 15 534 000 kr., varav 318 000 kr. på tilläggsbudget I för innevarande år.

Anslaget avser täcka sådana kostnader för programmen Prospektering och Speciella undersökningar som inte kan finansieras genom uppdragsintäkter.

Föredraganden

Jag beräknar under detta anslag 199 000 kr. för ökade kostnader på grund av höjda löner och traktamenten m. m. för SGU:s personal.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Sveriges geologiska undersökning: Prospektering m. m.* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 199 000 kr.

[8] **D 6. Statens gruvegendom.** För innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett förslagsanslag av 64 451 000 kr. Medlen disponeras av nämnden för statens gruvegendom huvudsakligen för prospektering och brytvärdhetsundersökningar av olika mineralfyndigheter.

I skrivelse den 11 februari 1980 har *AB Statsgruvor*, som är ett helägt dotterbolag till Luossavaara-Kiirunavaara AB, hemställt om statligt stöd för prospekterings- och undersökningsarbeten i Stollbergsfältet i Smedjebackens kommun. Bolaget uppger att Stollbergsgruvans nuvarande malm-bas beräknas räcka endast till halvårsskiftet 1981. Vid gruvan bryts i dag malm för utvinning av bly-, zink- och järnkoncentrat. För att säkerställa bolagets produktion av bly- och zinkkoncentrat har sedan år 1975 bedrivits intensiva undersökningar i Stollbergsfältet. Resultaten av dessa undersökningar har inte påvisat brytvärd malm men gett indikationer på sulfid-mineraliseringar, som ger anledning att fortsätta undersökningarna. Dessa bör påbörjas snarast och beräknas pågå under ca 18 månader. Vid positivt utfall av undersökningarna finns möjligheter att förlänga driften i Stollbergsgruvan med fyra till sex år. Den totala kostnaden för arbetet är beräknad till 13,9 milj. kr. varav bolaget endast kan betala hälften.

I skrivelse den 14 februari 1980 har *delegationen för mellansvensk gruvindustri* lämnat en översiktlig redogörelse för olika projekt av prospekterings- och undersökningskaraktär i Mellansverige. I enlighet med

sitt uppdrag har delegationen gjort en bedömning av angelägenhetsgraden hos projekten och därvid bedömt Stollbergsprojektet vara det mest angelägna. Sannolikheten att finna malm i det aktuella området bedöms vara mycket god. Delegationen anför att det är angeläget att eventuella åtgärder sätts in skyndsamt om kontinuiteten i sysselsättningen skall kunna upprätthållas.

Nämnden för statens gruvegendom har den 26 februari 1980 yttrat sig över AB Statsgruvors framställning och har därvid – under förutsättning av att erforderliga medel ställs till nämndens förfogande – åtagit sig att teckna avtal för statens räkning om medverkan vid finansieringen av det aktuella projektet.

Jag finner projektet vara angeläget och delar delegationens uppfattning att skyndsamma åtgärder är nödvändiga. Jag förordar att kostnaderna bestrids från förevarande anslag. Jag avser att föreslå regeringen att uppdra åt nämnden att – med förbehåll för riksdagens godkännande av vad jag nu har förordat – teckna avtal med bolaget och även i övrigt för statens räkning svara för erforderlig medverkan i projektet. Nämndens erfarenheter av dess medverkan i de under budgetåret inledda undersökningarna i Bäckegruvan i Riddarhyttan bör därvid kunna nyttjas. Undersökningsarbetet där bedrivs av nämnden med Fagersta AB som entreprenör.

Om brytning kommer till stånd inom Stollbergsfältet, bör återbetalning ske. Det ankommer på regeringen att besluta om närmare villkor för statens medverkan i projektet.

Med hänvisning till vad jag har anfört bör anslaget räknas upp med 6 950 000 kr.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Statens gruvegendom* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ett förslagsanslag av 6 950 000 kr.

E. Energihushållning

[9] E 5. **Energibesparande åtgärder inom näringslivet m. m.** I statsbudgeten för budgetåret 1979/80 har under denna rubrik anvisats ett reservationsanslag av 300 milj. kr.

Statens industriverk disponerar huvuddelen av anslaget – 290 milj. kr. -- för bidrag enligt förordningen (1975: 422) om statsbidrag till energibesparande åtgärder inom näringslivet m. m. (omtryckt 1978: 339, ändrad 1979: 554) och enligt förordningen (1978: 985) om särskilt tillägg till statsbidrag enligt förordningen (1975: 422) om statsbidrag till energibesparande åtgärder inom näringslivet m. m. De åtgärder som avses rör företagens byggnader och processer m. m., små vattenkraftverk samt prototyper och demonstrationsanläggningar m. m.

Med hänsyn tagen till reservationer och ianspråktaga bemyndiganden

samt till administrationskostnaderna fanns den 1 juli 1979 ca 192 milj. kr. disponibla för bidrag till åtgärder i företagens byggnader och processer samt till åtgärder rörande små vattenkraftverk. Därutöver fanns ca 60 milj. kr. disponibla till prototyper och demonstrationsanläggningar.

Statens industriverk har i en skrivelse den 8 februari 1980 bl. a. redovisat att verket under innevarande budgetår t. o. m. den 4 februari 1980 har beviljat bidrag om sammanlagt drygt 143 milj. kr. Verket anger att inneliggande ansökningar beräknas motsvara bidrag om sammanlagt ca 165 milj. kr. med nuvarande tillämpning av bidragsreglerna. Därutöver uppskattar verket bidragsbehovet för under våren 1980 inkommande ansökningar till sammanlagt ca 245 milj. kr. I skrivelsen redovisar verket att en skärpning av de bidragskriterier som verket f. n. tillämpar skulle kunna minska detta medelsbehov. Även med en sådan skärpning av bidragskriterierna så att bidrag beviljas endast till de från energisparsynpunkt allra bästa projekten räknar verket med att brist sannlikt kommer att uppstå i slutet av detta budgetår.

Industriverket föreslår därför bl. a. att verket under innevarande budgetår får disponera sammanlagt ytterligare 140 milj. kr. för bidragsverksamheten genom att dels ytterligare 40 milj. kr. anvisas för bidrag till prototyper och demonstrationsanläggningar, dels verkets bemyndiganden att under innevarande budgetår besluta om bidrag för åtgärder i företagens processer och byggnader samt rörande små vattenkraftverk, som innebär åtaganden för följande budgetår utökas med 100 milj. kr. Om denna framställning inte bifalls hemställer verket att medel fördelas om från anslagsposten för åtgärder i företagens byggnader, processer m. m. samt åtgärder rörande små vattenkraftverk m. m. till anslagsposten för prototyper och demonstrationsanläggningar m. m.

I samband med anslagsbehandlingen för innevarande budgetår uttalade näringsutskottet (NU 1978/79: 60 s. 62) att i den mån det skulle uppstå behov av ytterligare medel för bidrag till angelägna projekt bör regeringen kunna återkomma med förslag om medelsanvisning på tilläggsbudget. Riksdagen har inte haft någon erinran mot utskottets uttalande (rskr 1978/79: 429).

Utskottet har vidare (NU 1979/80: 32) fäst stor vikt vid att satsningen på energibesparande åtgärder inom näringslivet och på prototyper och demonstrationsanläggningar kan fortsätta i sådan omfattning att välmotiverade projekt på energihushållningsområdet kan genomföras.

Det är enligt min mening angeläget att ta till vara den vilja till ökade insatser för att spara energi som finns inom näringslivet. De insatser som därvid bör prioriteras är de som avser att ta fram nya energiekonomiska lösningar genom att demonstrera ny teknik i praktisk tillämpning eller känd teknik i nya sammanhang. Ytterligare medel för bidragsverksamheten bör därför anvisas för bidrag till prototyper och demonstrationsanläggningar.

Vad gäller verksamheten med statsbidrag till energibesparande åtgärder

inom näringslivets byggnader och processer har tidigare anförts (prop. 1979/80: 100 bil. 17 s. 214) att en nedtrappning av verksamheten bör ske. Inför en sådan nedtrappning och i ett läge med stor konkurrens om bidragsmedlen anser jag det naturligt att de kriterier som statens industriverk tillämpar för bidragsgivningen skärps så att de från energihushållningssynpunkt mest välmotiverade projekten prioriteras.

Jag beräknar det ytterligare medelsbehovet under innevarande budgetår för statsbidrag till prototyper och demonstrationsanläggningar till 40 milj. kr.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Energibesparande åtgärder inom näringslivet m. m.* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 40 000 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

V. FONDEN FÖR LÅNEUNDERSTÖD

[10] 23. **Lån till Sveriges geologiska undersökning.** Något anslag för detta ändamål finns inte upptaget i statsbudgeten för budgetåret 1979/80.

Sveriges geologiska undersökning

I skrivelse den 31 januari 1980 redovisar Sveriges geologiska undersökning (SGU) ökade kostnader till följd av påbörjad internationalisering av verksamheten. SGU har i samarbete med konsultexportutredningen (B 1978: 03) undersökt förutsättningarna för att sälja tjänster inom sitt område till utlandet. Möjligheterna bedömdes vara så goda att verksamheten inleddes budgetåret 1978/79. För budgetåret 1979/80 beräknar SGU, med hänsyn tagen till förestående offertarbeten och intensifierade marknadsföringsåtgärder, att kostnaderna blir 600 000 kr. SGU hemställer om ett särskilt anslag för budgetåret 1979/80 om 600 000 kr. för utveckling av verkets utlandsverksamhet.

Föredraganden

Den påbörjade internationaliseringen av SGU:s verksamhet är ett viktigt led i strävandena att få till stånd export av tjänster från den offentliga sektorn. Gjorda marknadsundersökningar visar att SGU har goda möjligheter att självständigt eller i samarbete med olika företag få utlandsuppdrag. SGU bör därför erhålla stöd för att i första hand utföra fortsatt offertarbete. Eftersom den internationella verksamheten skall bedrivas under affärsmässiga former förordar jag att stödet lämnas i form av ett lån av 600 000 kr. till SGU. Det ankommer på regeringen att meddela närmare villkor för lånet.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen
att till *Lån till Sveriges geologiska undersökning* på tilläggsbudget
III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ett investeringsanslag av 600 000 kr.

[11] 24. **Lån till KB United Stirling (Sweden) AB & Co.** Något anslag för detta ändamål finns inte upptaget i statsbudgeten för budgetåret 1979/80.

I prop. 1972: 85 (s. 47), 1972: 130 (s. 59), 1973: 170 (s. 49), 1974: 170 (s. 71), 1975/76: 25 (s. 77), 1976/77: 25 (s. 102), 1977/78: 25 (s. 94) och 1978/79: 101 (s. 45) har redogörelser lämnats för förenade fabriksverkens (FFV) medverkan i utvecklingen av stirlingmotorn. Hittills har FFV för budgetåren 1971/72–1978/79 beviljats investeringsanslag med sammanlagt 47 milj. kr. för finansiering av stirlingprojektet. FFV har vidare för nämnda ändamål givits rätt att solidariskt med Kockums Air AB teckna borgen för lån i Sveriges Investeringsbank AB intill ett belopp av totalt 110,5 milj. kr. (prop. 1978/79: 101 bil. 11, NU 1978/79: 21, rskr 1978/79: 167).

FFV Industriprodukter AB driver ett utvecklingsarbete rörande en mindre stirlingmotor. Redogörelse för projektet har lämnats i prop. 1978/79: 125 (s. 57). För att bl. a. finansiera detta utvecklingsprojekt har FFV bemyndigats att lämna ett ägartillskott av högst 30 milj. kr. till FFV Företagen AB. Rätten att lämna ägartillskott är begränsad till verksamhetsåret 1979/80. Avsikten är att FFV Företagen AB i sin tur skall lämna ägartillskott till FFV Industriprodukter AB, för att på detta sätt finansiera utvecklingen av en mindre stirlingmotor (prop. 1978/79: 125 bil. 11, NU 1978/79: 54, rskr 1978/79: 447).

Förenade fabriksverken

FFV hemställer i skrivelse den 29 januari 1980 om medel för finansiering m. m. av stirlingmotorutveckling. Av FFV:s skrivelse framgår i huvudsak följande.

Utvecklingen av större stirlingmotorer sker i företaget KB United Stirling (Sweden) AB & Co (United Stirling). Företaget ägs till 50% av FFV Företagen AB, som är ett förvaltningsbolag under affärsverket FFV, och till 50% av det av staten ägda Kockums Air AB. United Stirling påbörjade hösten 1968 sin verksamhet med målet att utveckla och konstruera stirlingmotorer med sådana egenskaper och tillämpningsområden som kunde leda till seriemässig tillverkning. Utvecklingsarbetet har delats upp i delmål, som skall uppnås vid vissa tidpunkter då beslut beträffande den fortsatta verksamheten skall fattas. Den senast reviderade långsiktplanen för United Stirling har framlagts hösten 1979. I denna plan har stor vikt lagts vid stationära tillämpningar, i första hand för decentraliserad el- och värmeproduktion. Med stigande energiknapphet har dessa tillämpningar fått allt större intresse.

I stationära tillämpningar ligger stirlingmotorns styrka gentemot konkur-

rerande energiomvandlare främst i att med bibehållet goda miljöegenskaper effektivt kunna utnyttja alla typer av bränslen: gasformiga, flytande, fasta bränslen och solenergi. Decentraliserad elproduktion medger under vissa förutsättningar lägre investeringar såväl i kraftverk som i elnät. Inom vissa länder kommer lokalt tillgängliga fasta bränslen i framtiden att bli mycket intressanta för att producera el och värme. Särskilt i Förenta staterna är tillgången god på olika typer av s. k. biomassa-bränslen, som sågspån, flis och halm. I takt med stigande oljepriser väntas priserna på dessa bränslen stiga men ändå bli attraktiva för lokal produktion av elström. Stirlingmotorns huvudkonkurrent i dessa tillämpningar torde vara dieselmotorer, modifierade för gengasdrift. Stirlingmotorns miljö fördelar gör den till ett mycket attraktivt alternativ.

United Stirling deltar även i utvecklingsprogram inom solenergiområdet. Dessa finansieras delvis av amerikanska staten.

En ytterligare stationär tillämpning av stirlingmotorn utgörs av värmepumps- och luftkonditioneringsanläggningar med en stirlingmotor som drivkälla. Denna tillämpning medför en hög total verkningsgrad gentemot konventionella förbränningsmotorer.

Vid sidan av stationära tillämpningar är ett andra huvudområde vid United Stirling framdrivningssystem för fordon. Detta område domineras f. n. av ett utvecklingsprogram som bekostas av det amerikanska energidepartementet. Verksamhetsplanen omfattar en sexårsperiod och omsluter totalt ca 95 milj. US-dollar, varav ca 30 milj. dollar beräknas tillfalla United Stirling. Enligt direktiven skall underlag för beslut om produktionsprogram hos en tillverkare föreligga under år 1984. För att dra full nytta av de resultat som framkommer i det amerikanska programmet har en framflyttning skett av United Stirlings tidigare planer på produktion av motorer för specialfordon, såsom gruvfordon, truckar och stadsbussar.

Förserietillverkning av United Stirlings basmotor på 75 kilowatt beräknas starta under år 1984. Egentlig serietillverkning beräknas påbörjas under år 1986.

Den första kommersiella tillämpningen av stirlingmotorutvecklingen i Sverige utgörs av projektet Stirling Power Pack, som f. n. drivs inom FFV Industriprodukter AB. Syftet med detta projekt är att utnyttja en liten stirlingmotor för att alstra ström och värme med ett minimum av störningar i form av skadliga avgaser, buller eller vibrationer. I sin första tillämpning utnyttjas Stirling Power Pack såsom energikälla i ett totalenergisystem för s. k. motor homes i Förenta staterna. Den officiella presentationen av energisystemet för motor homes har väckt ett starkt intresse såväl bland tillverkare av fritidsfordon som bland andra företag. Ett stort antal företag, myndigheter och organisationer har framfört intresse att utnyttja Stirling Power Pack i olika typer av energisystem. Den oro som finns på oljemarknaden och som har drabbat försäljningen av fordon i Förenta staterna, har drabbat även försäljningen av motor homes. En ytterligare analys av denna

marknad och av andra tillämpningar för Stirling Power Pack har därför påbörjats. Projektet Stirling Power Pack befinner sig f. n. i ett skede av produktionsteknisk utveckling och förberedelse för serieproduktion. Förserieproduktionen beräknas starta under år 1980 och egentlig serieproduktion några år senare.

Eftersom Stirling Power Pack är den första kommersiella tillämpningen av stirlingsmotorn, har detta projekt stor betydelse för det svenska stirlingsmotorprogrammet som helhet. En framgångsrik lansering av Stirling Power Pack kommer att grundlägga ett förtroende för stirlingsmotorns kommersiella möjligheter. Vissa delar av stirlingsmotorerna lämpar sig väl att tillverka vid FFV:s produktionsenheter. En stor del av komponenterna i de olika stirlingsmotorerna kommer att kunna köpas från övrig svensk industri. Tillverkningen bidrar därför till ökad sysselsättning hos svenska underleverantörer. Den svenska utvecklingen av stirlingsmotorer är ett av alltför få exempel inom landet på ett högteknologiskt projekt med stora utvecklingsmöjligheter. Genom de internationella kontakter som blir aktuella inom stirlingsutvecklingen skapas en kanal för att motta avancerad teknologi från andra industriländer, framför allt från Förenta staterna.

FFV anför att en fastare organisatorisk knytning bör skapas mellan de olika enheter som är engagerade i utvecklingen och exploateringen av stirlingsmotorer. United Stirling bör därför i sin helhet ägas av FFV:s förvaltningsbolag. Detta kan ske genom att till förvaltningsbolaget överföra samtliga aktier i Kockums Air AB. Av balanstekniska skäl är det därvid nödvändigt att United Stirlings balansräkning först rekonstrueras.

När det gäller att tillverka stirlingsmotorer har avsikten sedan länge varit att samarbeta med etablerade motortillverkare. Däremot har erfarenheten visat att den grundläggande stirlingsmotorutvecklingen inte kan finansieras enbart genom insatser från enskilda företag.

Verksamheten i United Stirling har t. o. m. utgången av år 1979 finansierats dels genom ägartillskott från FFV och Kockums AB på tillsammans 109 milj. kr., dels genom att 96,9 milj. kr. har lånats upp i Sveriges Investeringsbank mot solidarisk borgen av ägarna. FFV:s andel av ägartillskottet utgör 54,5 milj. kr., varav 47 milj. kr. motsvaras av särskilda investeringsanslag. Dessutom har 2,7 milj. kr. lämnats som lån och 4,8 milj. kr. som bidrag från FFV. Bruttokostnaden för utveckling inom United Stirling för åren 1980–1984 beräknas uppgå till ca 240 milj. kr. Från detta belopp avgår beräknade intäkter från betalda utvecklingsuppdrag på ca 130 milj. kr. Nettokostnaden för femårsperioden beräknas därför uppgå till ca 110 milj. kr. i 1979 års kostnadsläge. De kostnader som senare kommer att uppstå i samband med produktionsförberedelser och produktion av United Stirlings motorer kommer enligt nuvarande planer att i betydande del kunna täckas genom insatser från samarbetspartners och via banklån. FFV framhåller att det inte är rimligt att finansiera ett långsiktigt utvecklingsprojekt av denna storlek med lån med marknadsmässiga krav

på räntor och amorteringar. Hittills upptagna lån bör därför enligt FFV ersättas av lån med villkorlig återbetalningsskyldighet.

Projektet Stirling Power Pack har till skillnad från verksamheten i United Stirling helt finansierats av medel genererade inom FFV. Under perioden 1981–1984 kommer projektet att medföra en successiv marknadsintroduktion och produktionsuppyggnad. Under de första åren kommer endast kortare serier att tillverkas för fältprov och begränsad försäljning. De externa intäkterna beräknas under perioden till sammanlagt ca 155 milj. kr. Kostnaden för verksamheten i Sverige och Förenta staterna kommer dels att innefatta start- och tillverkningskostnader om sammanlagt ca 200 milj. kr., dels kostnader för marknadsföring, viss utveckling och produktionstekniska insatser om sammanlagt 165 milj. kr. Det totala underskottet under introduktionsåren beräknas alltså uppgå till 210 milj. kr. Dessutom finns ett kapitalbehov för rörelsekapital och investeringar.

FFV föreslog i skrivelse till regeringen den 8 februari 1979 att projektet under budgetåren 1979/80–1981/82 skulle finansieras genom dels FFV:s vinster utöver gällande avkastningskrav och dels nedsättning av avkastningskravet. Statsmakterna beslöt (prop. 1978/79: 125 bil. 11, NU 1978/79: 21, rskr 1978/79: 167) att projektet för verksamhetsåret 1979/80 skulle finansieras på av FFV föreslaget sätt. Under år 1979 har emellertid resultatutsikterna för FFV under den närmaste femårsperioden försämrats. Detta beror främst på stora nedskärningar av det svenska försvarets beställningar. Samtidigt har också resultatutsikterna försämrats för bolagen knutna till FFV. Denna utveckling medför att FFV saknar möjlighet att själv finansiera projektet på sätt som föreslagits tidigare. FFV föreslår därför att staten inträder som finansär på samma sätt som gäller för utvecklingen inom United Stirling.

FFV begär att utan egen kostnad få efterge lämnade lån till United Stirling på 49,7 milj. kr. och att FFV Företagen AB erhåller ett lån av staten på 96,9 milj. kr. med villkorlig återbetalningsskyldighet för att avveckla United Stirlings hittillsvarande lån i Sveriges Investeringsbank. Vidare hemställer FFV om att aktierna i Kockums Air AB överförs till FFV Företagen AB och att nettokostnaden för den samlade stirlingverksamheten intill utgången av år 1984 – beräknad till ca 320 milj. kr. i 1979 års kostnadsläge – täcks genom lån med villkorlig återbetalningsskyldighet.

Föredraganden

Utvecklingsarbetet på stirlingmotorn fortsätter planenligt, dels med en större motor som utvecklas vid United Stirling i Malmö, dels med en mindre motor som utvecklas vid FFV Industriprodukter i Linköping.

Enligt vad FFV framhållit har de senaste årens framsteg inom stirlingmotortekniken kraftigt ökat omvärldens intresse för att använda stirlingmotorn i olika applikationer. Som exempel på detta kan nämnas United

Stirlings deltagande i ett amerikanskt konsortium som på uppdrag av de amerikanska myndigheterna utvecklar en stirlingmotor för personbilar. Värdet av United Stirlings uppdrag beräknas vara ca 30 milj. US-dollar. United Stirling har erhållit även andra utvecklingsuppdrag för amerikanska företag och myndigheter.

Stirlingmotorns goda miljöegenskaper har tidigare varit det främsta skälet till satsningen på stirlingmotorutvecklingen. På grund av försörjningsläget i fråga om olja och bensen har stirlingmotorns flerbränsleegenskaper, dvs. möjligheter att driva motorn med en mängd olika bränslen, på senare tid kommit att bli den mest betydelsefulla fördelen med motorn framför andra motorer.

Enligt de nuvarande planerna kommer den mindre stirlingmotorn att introduceras i Stirling Power Pack i serieleveranser om några år. Serietillverkning av United Stirlings 75 kilowattsmotor beräknas påbörjas under år 1986. För båda motorerna krävs ytterligare utveckling kombinerad med tids- och kostnadskrävande prov. Det återstående arbetet till tidpunkten då serieleveranserna börjar kommer att föra med sig stora kapitalanspråk.

De pågående projekten för utveckling av stirlingmotorer har kommit att bli utvecklingsprojekt av en storleksordning som det finns få motsvarigheter till inom landet. Projekt av denna omfattning fordrar enligt min mening en mycket noggrann genomgång för att kunna motivera stora statliga kapitalinsatser. Den av statsmakterna nyligen bildade Fonden för industriellt utvecklingsarbete (Industrifonden) gör vissa utredningar om stirlingmotorns konkurrenssituation gentemot andra framtida motorer och skall lämna förslag till de framtida formerna för drift av projekten. I avvaktan på dessa utredningar är jag nu inte beredd att föreslå en lösning på stirlingprojektets långsiktiga finansiering. Först när pågående utredningar är slutförda under sommaren 1980 finns underlag för att bedöma förutsättningarna för att skapa en långsiktig finansiering för stirlingprojekten. Jag avser därför att återkomma till frågan under hösten 1980.

Det är emellertid nödvändigt att projektens kapitalbehov på kort sikt tillgodoses. För United Stirlings del bedömer jag att detta bör ske genom att bolaget erhåller ett lån med villkorlig återbetalningsskyldighet för sitt nettokapitalbehov för år 1980. I bolagets kostnader ingår ränta och amortering för lån till Sveriges Investeringsbank med 23,8 milj. kr. Eftersom staten numera indirekt helt äger United Stirling, bör staten svara för hela det erforderliga kapitalbehovet. Jag beräknar detta för år 1980 till 46,8 milj. kr. Jag förordar därför att ett anslag av 46,8 milj. kr. avseende lån till KB United Stirling (Sweden) AB & Co tas upp på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80. Villkoren för lånet bör enligt min mening vara desamma som f. n. gäller för lån till utvecklingsprojekt som ges av styrelsen för teknisk utveckling. Frågan om rekonstruktion av företagets balansräkning och ställningstagande till vem som skall förvalta statens aktier och andelar i företaget avser jag återkomma till i samband med

förslag om en långsiktig lösning av finansieringen av utvecklingskostnaderna för United Stirling. Kapitalskulden till Sveriges Investeringsbank beräknas vid utgången av år 1980 uppgå till ca 83 milj. kr.

Kostnaderna för att utveckla den mindre stirlingmotorn inom FFV Industriprodukter AB har hittills finansierats genom att vinstmedel inom FFV överläts till projektet. FFV har hemställt att projektet i fortsättningen skall finansieras av staten. Den uppläggningsplan som skisserats för finansieringen i prop. 1978/79: 125 innebar att projektet finansierades genom att vinstmedel inom FFV överfördes till projektet. Detta medför att avkastningskravet på FFV i viss utsträckning skulle behöva nedsättas under de kommande åren. FFV:s förmåga att generera vinster har nu kraftigt minskat genom att orderingången från det svenska försvaret hastigt har minskat. Detta medför också ett ökat behov för FFV att satsa resurser för att åstadkomma beläggning även med andra civila produkter i sina verkstäder.

Jag anser att frågan om finansiering på lång sikt av utvecklingskostnaderna för den mindre stirlingmotorn bör prövas samtidigt med frågan om finansieringen för den större motorn. I avvaktan på denna prövning anser jag att kostnaderna för utvecklingen av den mindre stirlingmotorn under andra halvåret 1980 bör finansieras på samma sätt som hittills.

Jag förordar därför att FFV för verksamheten under andra halvåret 1980 bemyndigas att lämna ägartillskott till FFV Företagen AB med högst 19 milj. kr. Riksdagens medgivande härtill bör inhämtas.

FFV har tidigare medgivits rätt att tillsammans med Kockums AB lämna garantiförbindelse avseende det betalningsansvar som kan komma att åvila United Stirling (Sweden) AB såsom komplementär delägare i det rörelse drivande KB United Stirling (Sweden) AB & Co (jfr prop. 1977/78: 25 bil. 11, NU 1977/78: 32, rskr 1977/78: 108) med hänsyn till att Kockums AB:s aktier i United Stirling (Sweden) AB och andelar i KB United Stirling (Sweden) AB & Co numera har överförts till Kockums Air AB, vilket har förvärvats av staten, måste bemyndigandet ändras. Eftersom Kockums Air AB inte äger tillgångar som kan ligga till grund för en garantiförbindelse bör denna enligt min mening lämnas av FFV ensam. Jag förordar att regeringen inhämtar riksdagens medgivande att ändra bemyndigandet på angivet sätt.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att medge förenade fabriksverken att lämna garantiförbindelse avseende det betalningsansvar som kan komma att åvila United Stirling Sweden AB på grund av kapitalunderskott i KB United Stirling (Sweden) AB & Co.
2. bemyndiga regeringen att medge förenade fabriksverken att för verksamheten under tiden den 1 juli–den 31 december 1980 lämna ägartillskott till FFV Företagen AB med högst 19 000 000 kr.,
3. till *Lån till KB United Stirling (Sweden) AB & Co* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ett investeringsanslag av 46 800 000 kr.

BUDGETDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringsammanträde
1980-03-20**Föredragande:** statsrådet Mundebo**Anmälan till tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80
såvitt avser avskrivning av nya kapitalinvesteringar**

Under innevarande budgetår har begärts investeringsanslag på tilläggsbudgetarna I–III till gällande statsbudget. I enlighet med de principer som hittills har tillämpats bör nu, när avskrivningsbehovet för de olika investeringarna kan överblickas, förslag om erforderliga avskrivningsanslag föreläggas riksdagen. Skulle nya avskrivningsbehov uppkomma eller ändring ske i de till grund för här beräknade avskrivningar liggande förhållandena förutsätter jag att vederbörliga tillägg och jämkningar vidtas av riksdagen.

DRIFTBUDGETEN

UTGIFTER FÖR STATENS KAPITALFONDER

II. Avskrivning av nya kapitalinvesteringar

Statens affärsverksfonder. På tilläggsbudget I har anvisats ett belopp av 288 milj. kr. för anskaffning av ny tågfarja. För att kompensera statens järnvägar (SJ) för de merkostnader som upphandlingen ger upphov till bör ett avskrivningsanslag om 160 milj. kr. ställas till SJ:s förfogande i samma relativa takt som betalningarna sker. Ett avskrivningsanslag om 160 milj. kr. bör nu tas upp för detta ändamål.

På tilläggsbudget I har också anvisats 275 milj. kr. till särskilda investeringar i järnvägsanläggningar i Norrbottens län. Investeringarna beräknas inte kunna ge full förräntning. Med hänsyn härtill bör ett avskrivningsanslag om 195 milj. kr. föras upp.

Statens allmänna fastighetsfond. Enligt gällande regler för avskrivning av investeringar i allmänna fastighetsfonden utgör grundavskrivning för förvaltningsbyggnader 25 % av anläggningskostnaden och för byggnader för

kriminalvården, sjukhus, forskningsinstitut och skolor 50%. Investeringar i mark avskrivs inte.

Med tillämpning av dessa grunder bör avskrivningsanslag på tilläggsbudget uppföras i enlighet med följande sammanställning.

Anslag	Investering kr.	Avskrivning kr.
Justitiedepartementet		
Polishus m. m.	17 500 000	4 375 000
Vissa byggnadsarbeten för kriminalvården	21 000 000	10 500 000
Handelsdepartementet		
Vissa byggnadsarbeten vid tullverket	2 500 000	625 000

Fonden för låneunderstöd. På tilläggsbudget I har anvisats 1 milj. kr. för lån till Lewi Pethrus Stiftelse för filantropisk verksamhet. Lånet är ränte- och amorteringsfritt. Med hänsyn härtill bör för detta ändamål ett avskrivningsanslag om 1 milj. kr. tas upp.

Staten, Sigtunastiftelsen och Sigtunaskolans aktiebolag har den 13 september 1979 träffat avtal angående riksinternatskola m. m. i Sigtuna. För att stärka den ekonomiska grundvalen för riksinternatskolan skall staten enligt avtalet lämna ett lån på 5 milj. kr. Detta lån skall vara ränte- och amorteringsfritt under tiden fram till den 1 juli 1985. På tilläggsbudget I har anvisats ett belopp om 5 milj. kr. till lånefonden för riksinternatskoleverksamhet m. m. i Sigtuna. Anslaget bör skrivas av helt. Jag tar upp ett avskrivningsanslag om 5 milj. kr.

På tilläggsbudget II har anvisats 8 milj. kr. för lån till teko-, sko- och garveriindustrier. Lånet är ränte- och amorteringsfritt, varför ett avskrivningsanslag om 8 milj. kr. bör föras upp.

På tilläggsbudget II har 2 milj. kr. anvisats för försörjningsberedskapslån. På tilläggsbudget III föreslås 5,1 milj. kr. anvisas för samma ändamål. Lånen är ränte- och amorteringsfria. Jag tar upp ett avskrivningsanslag om 7,1 milj. kr.

För avskrivningslån till Berol Kemi AB har på tilläggsbudget II anvisats ett anslag om 2 milj. kr. för lån till kemisk industri. Anslaget bör skrivas av helt. För detta ändamål bör ett avskrivningsanslag om 2 milj. kr. nu föras upp.

Under återopande av det anförda hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Avskrivning av nya kapitalinvesteringar* i härefter angivna fonder på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa följande reservationsanslag, nämligen

Statens affärsverksfonder**Kommunikationsdepartementet**

Anskaffning av ny tågfarja	160 000 000
Särskilda investeringar i järnvägsanläggningar i Norrbottens län	195 000 000

Statens allmänna fastighetsfond**Justitiedepartementet**

Polishus m. m.	4 375 000
Vissa byggnadsarbeten för kriminalvården	10 500 000

Handelsdepartementet

Vissa byggnadsarbeten vid tullverket	625 000
--------------------------------------	---------

Fonden för låneunderstöd**Socialdepartementet**

Lån till Lewi Pethrus Stiftelse för filantropisk verksamhet	1 000 000
---	-----------

Utbildningsdepartementet

Lånefonden för riksinternatskoleverksamhet m. m. i Sigtuna	5 000 000
--	-----------

Handelsdepartementet

Lån till teko-, sko- och garveriindustrier	8 000 000
Försörjningsberedskapslån	7 100 000
Lån till kemisk industri	2 000 000

BUDGETDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1980-03-20

Föredragande: statsrådet Mundebo

Anmälan till tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 såvitt avser avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster

DRIFTBUDGETEN

UTGIFTER FÖR STATENS KAPITALFONDER

III. Avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster. På fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster, vilken förvaltas av riksgäldskontoret, redovisas förluster som har uppkommit på statens kapitalfonder och överförs till fonden i den ordning regeringen har bestämt i varje särskilt fall.

I statsbudgeten för budgetåret 1979/80 finns uppfört ett anslag av 1 milj. kr. för reglering av uppkommande kapitalmedelsförluster.

Riksdagen beslutade under hösten 1977 om riktlinjer för en modernisering av det statliga budgetsystemet (prop. 1976/77: 130, FiU 1977/78: 1, rskr 1977/78: 19). Denna skulle genomföras till budgetåret 1980/81. Som en följd av budgetmoderniseringen upphör fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster.

Avskrivning mot fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster har hittills gjorts per den 30 juni varje år och bör även göras per den 30 juni 1980. Enligt en skrivelse från riksgäldskontoret den 14 februari 1980, utgjorde behållningen på fonden per den 30 juni 1979 drygt 822 milj. kr.

Statens järnvägar (SJ) har i skrivelse den 12 oktober 1979 anmält att den erforderliga minskningen av avsättningarna till värdeminskningsskontot för budgetåret 1978/79 uppgår till 113 463 000 kr., varmed avskrivningarna har minskats enligt regeringens medgivande.

Regeringen medgav i beslut den 15 november 1979 med stöd av riksdagens beslut (prop. 1978/79: 125 bil. 15, FiU 1978/79: 45, rskr 1978/79: 457) att SJ per den 1 juli 1979 från fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster fick föra över 113 463 000 kr. till värdeminskningsskontot för statens järnvägars fond.

I enlighet med riksdagens trafikpolitiska beslut våren 1979 (prop. 1978/

79: 99, TU 1978/79: 18, rskr 1978/79: 419) har SJ avlastats vissa kostnader för att möjliggöra försök med rabatter och andra prisåtgärder på persontrafiksidan. Regeringen har med ledning av riksdagens ställningstagande, i beslut den 7 juni 1979 med fastställande av statens järnvägars driftstat för budgetåret 1979/80, bemyndigat SJ att för budgetåret 1979/80 dels minska avsättningarna till värdeminskningsskontot för SJ:s fond med 150 milj. kr., dels per den 1 juli 1980 föra över motsvarande belopp till värdeminskningsskontot. Regeringen medgav härutöver att räntan på disponerat statskapital fick sättas ned med 65 milj. kr. vid beräkning av förräntningskravet för budgetåret 1979/80.

SJ:s ekonomiska situation f. n. inger farhågor för att verket inte skall uppnå full kostnadstäckning för innevarande budgetår. Hur stor bristen blir beror på hur kostnads- och intäktsutvecklingen samt trafikefterfrågan utvecklas fram till budgetårets slut. Regeringen har den 7 juni 1979 givit SJ i uppdrag att i mars 1980 inkomma med en redogörelse för de åtgärder som man planerar vidta för att nå sitt ekonomiska mål.

För att det inte skall uppstå underskott i resultaträkningen för SJ för budgetåret 1979/80 har regeringen för avsikt att medge att SJ får minska avskrivningarna med det belopp som kan behövas för att inte rörelseunderskott skall behöva redovisas. Regeringen har för avsikt att uppdra åt SJ att, sedan bokslutet fastställts, anmäla till regeringen med vilket belopp avsättningarna till värdeminskningsskontot minskats.

Eftersatta avskrivningar leder till att det förräntningspliktiga kapitalet blir större än avsett. För att ej belasta SJ med detta bör, i enlighet med den metod som anges i prop. 1978/79: 99 om en ny trafikpolitik, det statskapital som SJ skall förränta skrivas ned med det belopp med vilket avskrivningarna fått minskas. Detta bör ske per den 1 juli 1980 genom anlitande av fonden för oregerade kapitalmedelsförluster. Regeringen kommer att besluta om nedskrivningen sedan SJ har anmält med vilket belopp man har minskat avskrivningarna.

Investeringarna i Trollhätte kanal och Södertälje kanal har under åren 1972–1975 resp. 1973–1976 uppgått till sammanlagt ca 110 milj. kr. I prop. 1977/78: 13 om nytt system för de statliga sjöfartsavgifterna, m. m. behandlades bl. a. frågan om avgiftsuttag för trafiken på Trollhätte och Södertälje kanaler. Mot bakgrund av förutsatt avgiftsnedläggning och den aktuella trafikutvecklingen i kanalerna bedömdes det t. v. inte möjligt att täcka kapitalkostnaderna för gjorda investeringar. Med hänsyn härtill förordades att de årliga avskrivningarna t. v. borde täckas genom anlitande av fonden för oregerade kapitalmedelsförluster. Något krav på avkastning borde t. v. heller inte ställas. Härvid förutsattes att bl. a. den framtida trafik- och kostnadsutvecklingen fick avgöra hur frågan om kapitalkostnaderna i kanalerna slutligt skulle lösas. Förslagen i propositionen godtog riksdagen (TU 1977/78: 8, rskr 1977/78: 102).

Omläggningen av det statliga budgetsystemet fr. o. m. budgetåret 1980/

81 omöjliggör framdeles den lösning, med anlitande av fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster för avskrivningar, som f. n. tillämpas. Trafikutvecklingen på de båda kanalerna torde heller inte för framtiden medge att kapitalkostnaderna för gjorda investeringar kan täckas genom avgifter. Det gäller även för de investeringar som gjorts under senare år. Frågan om kapitalkostnaderna för gjorda investeringar i Trollhätte och Södertälje kanaler bör därför få en slutlig lösning. Efter samråd med chefen för kommunikationsdepartementet och chefen för industridepartementet förordar jag en nedsättning av statskapitalet i Trollhätte kanal med upp till 92 507 530 kr. och i Södertälje kanal med 35 248 000 kr.

I prop. 1979/80: 100 (bil. 3 s. 13 och bil. 7 s. 74) anmäldes att en förändrad finansieringsform kommer att tillämpas för försvarets investeringar fr. o. m. budgetåret 1980/81. Tidigare har utgiftsramarna belastats med dels investeringsutgifter, dels kapitalkostnader. Utgiftsramarna har inför budgetåret 1980/81 minskats med belopp motsvarande de beräknade kapitalkostnaderna och kommer framdeles endast att belastas med investeringsutgifterna. Som en följd härav bör kapitaltillskotten till investeringar i mark och byggnader för ändamål inom försvarsdepartementets verksamhetsområde i fortsättningen skrivas av med 100%. Den förändrade finansieringsformen medför att även tidigare investerat kapital bör skrivas av helt.

På byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond redovisade byggnader för försvarets forskningsanstalt och civilförsvarsstyrelsen (inkl. vissa skyddsrumsanläggningar) motsvarade en kapitalbehållning den 30 juni 1979 av 73 365 129:43 kr. Den 30 juni 1980 beräknas motsvarande värde till ca 82 milj. kr.

Kapitalbehållningen på försvarets delfond av statens datamaskinfond var den 30 juni 1979 67 905 969:88 kr. och beräknas den 30 juni 1980 vara ca 70 milj. kr.

Kapitalbehållningen på försvarets fastighetsfond var den 30 juni 1979 2 859 582 528:53 kr. och beräknas den 30 juni 1980 vara ca 3 077 500 000 kr.

Regeringen har genom beslut den 13 december 1979 avskrivit 11,4 milj. kr. av de lån till processutveckling i Ranstad om sammanlagt 24 milj. kr. som för budgetåret 1977/78 har lämnats till Luossavaara – Kiirunavaara AB (LKAB) och som efter riksdagens godkännande (prop. 1978/79: 100 bil. 17 s. 211, NU 1978/79: 60, rskr 1978/79: 429) överförts till Ranstad Skifferaktiebolag som bedriver verksamheten i Ranstad och ägs av ASA, LKAB och Studsvik Energiteknik AB. Det sålunda avskrivna lånet bör täckas med anlitande av fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster.

Studsvik Energiteknik AB har i skrivelse till regeringen den 26 juni 1979 hemställt om särskilda bidrag till verksamheten samt om kapitaltillskott för rekonstruktion av bolagets finansiella ställning. Riksdagen har i skrivelse den 28 november 1979 anmält sina beslut med anledning av propositionen 1979/80: 18 om medelstillskott till Studsvik Energiteknik AB, m. m. (NU 1979/80: 7, rskr 1979/80: 40).

Regeringen föreskrev i beslut den 20 december 1979 att, som en del i en ekonomisk rekonstruktion av Studsvik Energiteknik AB, lån till företaget om sammanlagt 11 075 000 kr. skall efterges.

Regeringen uppdrog i samma beslut åt kammarkollegiet att per den 1 juli 1979 mot fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster efterge 5,5 milj. kr., 350 000 kr. resp. 5 225 000 kr. av de lån som Aktiebolaget Atomenergi under budgetåren 1971/72–1973/74 erhållit från investeringsanslaget Lån till Aktiebolaget Atomenergi.

Under fonden för låneunderstöd har anvisats ett investeringsanslag om 47 milj. kr. för lån till Åreprojektet (prop. 1976/77: 98, KrU 1976/77: 46, rskr 1976/77: 38). Av detta belopp har 30 milj. kr. disponerats för lån till Åre Lift- och Kabinbanc AB (ÅKAB). Chefen för jordbruksdepartementet förordar denna dag att regeringen efterger statens fordran på ÅKAB om 30 milj. kr. för att bolaget därmed skall kunna bedriva sin verksamhet på affärsmässiga grunder. Med hänsyn härtill bör ifrågavarande tillgångspost sättas ned genom anlitanande av fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster.

En viss reserv är nödvändig för att täcka kommande avskrivningsbehov. Jag förordar därför att 3 500 milj. kr. anvisas för ytterligare regleringar av oreglerade kapitalmedelsförluster.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att besluta om nedsättning av statens järnvägars kapital i enlighet med vad jag har anfört.
2. till *Avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ett anslag av 3 500 000 000 kr.

Förteckning

över av regeringen hos riksdagen i prop. 1979/80: 125 begärda anslag på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80

DRIFTBUDGETEN**A. Egentliga statsutgifter***IV. Försvarsdepartementet*

H 9	FN-styrkors verksamhet utomlands, <i>reservationsanslag</i>	40 700 000
-----	---	------------

V. Socialdepartementet

A 2	Kommittéer m. m., <i>reservationsanslag</i>	7 800 000
E 7	Statens bakteriologiska laboratorium: Driftbidrag, <i>reservationsanslag</i>	8 800 000
G 3	Karolinska sjukhuset: Utrustning, <i>reservationsanslag</i>	1 000 000

VI. Kommunikationsdepartementet

D 9	Investeringsbidrag till utbyggnad av Visby hamn, <i>reservationsanslag</i>	102 000 000
-----	--	-------------

VII. Ekonomidepartementet

A 3	Kommittéer m. m., <i>reservationsanslag</i>	1 000 000
-----	---	-----------

VIII. Budgetdepartementet

A 3	Kommittéer m. m., <i>reservationsanslag</i>	4 000 000
-----	---	-----------

IX. Utbildningsdepartementet

B 13	Bidrag till Svenska riksteatern, <i>reservationsanslag</i>	2 072 000
B 14	Bidrag till Operan och Dramatiska teatern, <i>reservationsanslag</i>	5 858 000
B 15	Rikskonsertverksamhet, <i>reservationsanslag</i>	487 000
D 52	Bidrag till en svensk expedition till Arktis, <i>reservationsanslag</i>	1 900 000

X. Jordbruksdepartementet

A 3	Kommittéer m. m., <i>reservationsanslag</i>	2 000 000
G 8	Inredning och utrustning av lokaler vid Sveriges lantbruksuniversitet m. m., <i>reservationsanslag</i>	13 000 000

H 18	Sanering av BT Kemis område i Teckomatorp, <i>reservationsanslag</i>	4 500 000
I 2	Stöd till idrotten: Anläggningsstöd m. m., <i>reservationsanslag</i>	15 000 000

XI. Handelsdepartementet

A 2	Kommittéer m. m., <i>reservationsanslag</i>	2 000 000
-----	---	-----------

XII. Arbetsmarknadsdepartementet

A 2	Kommittéer m. m., <i>reservationsanslag</i>	4 500 000
B 2	Bidrag till arbetsmarknadsutbildning	110 000 000
C 8	Bidrag till yrkesinriktad rehabilitering	10 100 000
D 3	Åtgärder för invandrare, <i>reservationsanslag</i>	150 000

XIII. Bostadsdepartementet

D 7	Lantmäteriet: Täckning av förluster i förrättningsverksamheten, <i>förslagsanslag</i>	9 900 000
-----	---	-----------

XIV. Industridepartementet

A 3	Kommittéer m. m., <i>reservationsanslag</i>	13 500 000
A 4	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>	67 000
D 1	Sveriges geologiska undersökning: Geologisk kartering samt information och dokumentation, <i>reservationsanslag</i>	235 000
D 3	Sveriges geologiska undersökning: Prospektering m. m., <i>reservationsanslag</i>	199 000
D 6	Statens gruvegendom, <i>förslagsanslag</i>	6 950 000
E 5	Energibesparande åtgärder inom näringslivet m. m., <i>reservationsanslag</i>	40 000 000
	Summa egentliga statsutgifter	407 718 000

B. Utgifter för statens kapitalfonder**II. Avskrivning av nya kapitalinvesteringar***A. Statens affärsverksfonder*

Kommunikationsdepartementet

3 a	Anskaffning av ny tågfärja	160 000 000
3 b	Särskilda investeringar i järnvägsanläggningar i Norrbottens län	195 000 000

B. Statens allmänna fastighetsfond

Justitiedepartementet

1	Polishus m. m.	4 375 000
3	Vissa byggnadsarbeten för kriminalvården	10 500 000

	Handelsdepartementet	
14	Vissa byggnadsarbeten vid tullverket	625 000
	<i>E. Fonden för låneunderstöd</i>	
	Socialdepartementet	
1 a	Lån till Lewi Pethrus Stiftelse för filantropisk verksamhet	1 000 000
	Utbildningsdepartementet	
2 a	Lånefonden för riksinternatskoleverk- samhet m. m. i Sigtuna	5 000 000
	Handelsdepartementet	
4	Lån till teko-, sko- och garveriindustrier	8 000 000
5	Försörjningsberedskapslån	7 100 000
5 a	Lån till kemisk industri	2 000 000
	III. Avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster	
1	Avskrivning av oreglerade kapitalmedels- förluster	3 500 000 000
	Summa utgifter för statens kapitalfonder	3 893 600 000
	Summa för driftbudgeten	4 301 318 000

KAPITALBUDGETEN

	II. Statens allmänna fastighetsfond	
	Handelsdepartementet	
16	Vissa byggnadsarbeten vid tullverket	2 500 000
	V. Fonden för låneunderstöd	
	Handelsdepartementet	
9	Försörjningsberedskapslån	5 100 000
	Industridepartementet	
23	Lån till Sveriges geologiska undersökning	600 000
24	Lån till KB United Stirling (Sweden) AB & Co	46 800 000
	Summa för kapitalbudgeten	55 000 000

